



Vlaams  
Parlement

vergadering **C67**  
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

### **Commissievergadering**

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,  
Wetenschap en Innovatie

van 3 december 2020

*(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)*

## INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de studie van de SERV over samenwerking op bedrijventerreinen – 594 (2020-2021)	5
VRAAG OM UITLEG van Stefaan Sintobin aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de terugvordering van hinderpremies die werden toegekend aan toeristische bedrijven – 613 (2020-2021)	8
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de VLAIO-studie 'Naar een koolstofcirculaire en CO2-arme Vlaamse industrie' – 619 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de VLAIO-studie 'Naar een koolstofcirculaire en CO2-arme Vlaamse industrie' – 729 (2020-2021)	14
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over strategische transformatiesteun voor DPG Media – 664 (2020-2021)	22
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de steun aan lokale handelaars tijdens de tweede coronalockdown en de resultaten van het platform koopinjebuurt.be – 756 (2020-2021)	28
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de publicatieoutput van de Vlaamse wetenschappers – 758 (2020-2021)	30
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de digitale quick scan – 761 (2020-2021)	32
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de uitstap van PMV en Finindus uit Borit – 762 (2020-2021)	34

---

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het garanderen van kwaliteitsvolle dienstverlening en eerlijke concurrentie in het licht van de wildgroei van barbierszaken – 780 (2020-2021)	37
VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over projecten rond de perceptie van ondernemerschap – 810 (2020-2021)	41
VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over psychologische steun voor ondernemers – 812 (2020-2021)	43



**VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de studie van de SERV over samenwerking op bedrijventerreinen – 594 (2020-2021)**

**Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne**

**Robrecht Bothuyne (CD&V):** Op 4 november publiceerde de Stichting Arbeid en Innovatie van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) een studie over samenwerking op bedrijventerreinen. De studie is gebaseerd op enkele inspirerende voorbeelden in Vlaanderen en de bedrijveninvesteringszones (BIZ's) in Nederland, meer bepaald Cargovil, De Prijkels, Menen-Wervik, Transportzone Meer en Houthalen-Helchteren wat betreft de Vlaamse voorbeelden en de BIZ Bedrijventerrein Breda-Oost (3B-O) wat betreft Nederland.

Bij de aanbevelingen aan de overheid wordt onder andere een grote tevredenheid over het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) vastgesteld, al is er wel vraag naar meer transparantie, communicatie en vereenvoudiging van subsidie-dossiers. Een voorstel waar dieper op ingegaan wordt, is om een kader te ontwikkelen voor zogenaamde bedrijfsinvesteringszones en 'Business Improvement Districts' (BID's). De BID's zouden naar het voorbeeld van Nederland een procedure en vehikel in het leven roepen om bedrijven op een bedrijventerrein of in een handelskern te laten samenwerken, waarbij zij ook betalen voor rechtstreekse dienstverlening of investeringen.

Hoewel er onenigheid bestond bij de deelnemende stakeholders of bedrijven al dan niet verplicht moeten worden te betalen, leek er toch bij iedereen interesse te bestaan voor dit model. De Nederlandse evenknie van Transportzone Meer, dat onderdeel uitmaakt van Logistiek Centrum Hazeldonk-Meer, werd in 2020 een BIZ. Nu tracht men in Meer een BID te vormen, al zijn daar nog enkele drempels omdat het in Vlaanderen bijvoorbeeld niet mogelijk is om taksen te laten heffen. Er is al een heffing op basis van opcentiemen op het kadastraal inkomen. Desalniettemin zijn er in Vlaanderen al enkele voorbeelden, namelijk in Kortrijk en Beveren, al zijn die eerder toegepast op handelskernen dan op bedrijventerreinen.

De Nederlandse wet op bedrijveninvesteringszones legt een bepaald stramien op om tot zo'n BIZ te komen. Ondernemers verenigen zich eerst in een vereniging of stichting en sluiten vanuit die organisatie een uitvoeringsovereenkomst met de gemeente. De gemeenteraad legt dan een verordening vast waarbij het bedrijventerrein of winkelgebied als BIZ wordt aangewezen en een heffing wordt ingesteld. Het college van burgemeester en wethouders geeft vervolgens iedere bijdrageplichtige de kans om zich voor of tegen de inwerkingtreding ervan uit te spreken. Er zijn dan enkele voorwaarden om te bepalen of er voldoende draagvlak is, onder andere een aantal uitspraken, het aandeel positieve uitspraken en de waarde van de onroerende goederen van de bedrijven met positieve uitspraak.

Wanneer er voldoende steun gevonden is, treedt de verordening voor vijf jaar in werking. Het bedrag van de heffingen op de bijdrageplichtige bedrijven wordt dan als subsidie uitgekeerd aan de organisatie, die het kan gebruiken voor de statutair bepaalde doelstellingen. De BIZ kan na vijf jaar al dan niet verlengd worden.

De formule lijkt alvast redelijk succesvol: na vijf jaar waren er ongeveer 30.000 ondernemers en vastgoedeigenaars in Nederland aangesloten bij een BIZ. Volgens een evaluatie van de Hogeschool Amsterdam en Hogeschool Rotterdam blijkt het onder andere een effectief middel om structuur en organisatie in een gebied op poten te zetten en is er eindelijk een aanspreekpunt wanneer er verschillende

partijen aan tafel zitten. Dat laatste wordt ook in de studie van de SERV als een belangrijk aandachtspunt naar voren geschoven voor de gemeenten.

Minister, welke mogelijkheden ziet u in de aanbevelingen van de studie voor de Vlaamse overheid om samenwerking op en management van bedrijventerreinen te verbeteren?

Hoe staat u tegenover de suggestie om een Vlaams kader op te maken voor bedrijfsinvesteringszones, naar het voorbeeld van Nederland?

Hoe evalueert u zelf de reeds lopende initiatieven in Vlaanderen rond de 'Business Improvement Districts'?

In het verleden heeft Vlaanderen bedrijventerreinmanagement en de creatie van bedrijventerreinverenigingen financieel ondersteund. Hoe werd dit geëvalueerd? En wordt eventueel opnieuw voorzien in dergelijk beleid?

**De voorzitter:** Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** De klank is bij mij suboptimaal, ik weet niet hoe dat bij jullie is. Ik hoorde de heer Bothuyne in golven. Had iedereen daar last mee? Zo ja, dan weet ik dat er bij mij geen probleem is.

Dank u, collega's, voor het begrip om de vergadering om 13 uur te laten starten. Ik wil daar geen misbruik van maken, maar ik kon niet anders.

VLAIO werd ook bevraagd bij de opmaak van de studie. De aanbevelingen zijn mij dus zeer welbekend en zullen zeker verder geanalyseerd worden. Een van de conclusies van de studie is dat er opportuniteiten liggen in het samenwerken van bedrijven die gevestigd zijn op een bedrijventerrein. Dat is een conclusie die ik absoluut ondersteun.

De studie geeft ook aan dat er algemene tevredenheid is over de huidige ondersteuning van VLAIO. Afgaand op de resultaten van de studie wordt wel naar de Vlaamse overheid gekeken voor een structurele ondersteuning, aangevuld met een transparant systeem van subsidies voor vraaggestuurde thema's.

Ik wil wel stellen dat de Vlaamse overheid fundamenteel investeert in duurzame bedrijventerreinen door middel van de VLAIO-subsidies voor de aanleg van het openbaar domein in bedrijventerreinen. In het kader van de relance wordt nog eens in 10 miljoen euro extra voorzien.

Bedrijventerreinmanagement werd de voorbije jaren voornamelijk ondersteund via projectoproepen vanuit VLAIO, zowel naar de algemene werking als thematisch. Daarnaast subsidieert VLAIO ook een kennisnetwerk via de provinciale ontwikkelingsmaatschappijen (POM's), met de bedoeling goede praktijken rond bedrijventerreinmanagement breder ingang te laten vinden. Nu de projecten uit de voorgaande projectoproepen stilaan gerealiseerd zijn, zal VLAIO met medewerking van dit kennisnetwerk eerst de projectmatige steun voor bedrijventerreinmanagement evalueren.

Op dit moment is het niet zo dat een structurele subsidie voor bedrijventerreinmanagement aan de orde is. Ik vind de huidige beleidsstrategie oké. De eerste focus ligt op investeringssubsidies voor de heraanleg en het duurzamer maken van bedrijventerreinen. In tweede instantie is vandaag ook punctuele ondersteuning van bedrijventerreinmanagement mogelijk. Ten derde voorzien we ook in financiële ondersteuning van het kennisnetwerk via de POM's.

Volgend jaar zal zowel een inhoudelijk kader als het juridisch traject verkend worden. Minstens het systeem van verplichte bijdragen door bedrijven zal daarbij

grondig bekeken moeten worden. Dat staat op dit ogenblik in het ondernemingsplan van VLAIO. Dus dit wordt beleidsmatig vervolgd. Maar het is wel een terechte vraag.

Wat zijn de lopende initiatieven in Vlaanderen rond de Business Improvement Districts (BID's)? We hebben daar niet zoveel ervaring mee. Hoogstraten is de eerste gemeente die dat wil aanpakken. Dat project wordt heel nauw opgevolgd door VLAIO. De stad Kortrijk heeft een soort BID op winkelgebied, maar dit is niet volledig vergelijkbaar met een bedrijventerrein, onder andere doordat het initiatief daar bij de stad ligt in plaats van bij de bedrijven. Bij het geplande onderzoek naar de mogelijkheden om een Vlaams kader op te maken voor BID's zullen de ervaringen vanuit het handelsdistrict zeker meegenomen worden.

Hoe evalueer ik dan het bedrijfsterreinenmanagement? In 2015 heeft VLAIO al eens een evaluatie laten opmaken door Technum. Daaruit is gebleken dat het maturiteitsniveau van de verschillende bedrijventerreinverenigingen en bedrijventerreinmanagementinitiatieven – dat is voor Scrabble wel een heel lang woord – behoorlijk verschillend is. Dat is op zich niet erg, omdat de oprichting van een bedrijventerreinvereniging vaak problematiekgedreven gebeurt en de vereniging nadien terug gaat 'slapen' tot er weer een nieuwe problematiek opduikt. Maar de studie geeft ook aan dat als bedrijventerreinmanagement echt relevant wil zijn en blijven, er een parkmanager of een bedrijventerreinmanager actief moet zijn. Dat betekent meteen ook meer substantiële werkingskosten. Het is logisch dat bedrijven in de eerste plaats samen nagaan of er interesse is om bepaalde kosten te delen via een vrijwillige of een verplichte bijdrage, waarvoor een beleidsinitiatief aan de lokale overheid kan gevraagd worden. Ik stel ook vast dat in de studie van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) wordt aangegeven dat de meningen bij de ondervraagde bedrijven daarover niet eensgezind zijn.

Als bedrijven zelf willen investeren in dat bedrijventerreinmanagement, kunnen wij daarbij faciliterend optreden. In een van de oproepen is het model uitgetest waarbij de Vlaamse overheid een startfinanciering geeft die gaandeweg vermindert en waarbij de bijdragen van én de bedrijven én de lokale overheid toenemen. Wij zullen de resultaten van deze oproepen evalueren.

Niet enkel een financiële, maar ook een inhoudelijke ondersteuning is van zeer groot belang. Het is net daarom dat we het Kennisnetwerk Bedrijventerreinmanagement hebben opgestart.

**Robrecht Bothuyn (CD&V):** Minister, ik dank u voor uw antwoord. Er zit heel wat eten en drinken in zowel het onderwerp als uw antwoord. Ik begrijp dat er nog een aantal elementen en studies worden bekeken binnen VLAIO. Maar het systeem van de BIZ en eventueel de BID, waarbij middelen worden gepoold en ingezet ten bate van infrastructuuruitbating van een bepaalde zone, zowel een bedrijventerrein als een winkelkern, is iets wat we verder moeten kunnen verkennen.

Er zijn in Vlaanderen heel wat relatief verouderde bedrijventerreinen. Er zijn al subsidies voor de herwaardering. Maar het feit dat bedrijven op deze manier zelf aan zet komen en zelf kunnen sturen op welke manier hun bedrijventerrein wordt ingericht, uitgebaat en georganiseerd, is een heel sterk element van het concept dat uit Nederland komt. Maar ook voor onze handelskernen is dit potentieel een heel belangrijk instrument om ervoor te zorgen dat wie investeert, wie eigenaar is in een handelskern, ook zelf aan zet komt bij het inrichten, organiseren en uitbaten van het publiek domein in die omgeving. Daaruit kan een heel mooie samenwerking tussen lokale besturen en ondernemers ontstaan.

Minister, ik heb nog twee vragen. Eén, op welke manier worden de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en ook de provincies hierbij betrokken,

wanneer het gaat om bedrijven van de streekontwikkelingsintercommunales. Hoe worden zij betrokken bij het studiewerk dat nu bij VLAIO loopt?

Twee, is het een idee om het geld dat lokaal wordt verzameld via de onroerende voorheffing, waar differentiatie mogelijk is, eventueel in te zetten om middelen te verwerven om dergelijk beleid te voeren voor bepaalde zones?

**De voorzitter:** Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** Ik kan kort antwoorden op uw vragen. Zowel de VVSG als de provincies zijn en worden betrokken.

Het is heel belangrijk dat u dat suggereert, maar dat gebeurt al in het verwachte traject en is ook gebeurd in het voorbije traject.

**Robrecht Bothuyne (CD&V):** Dat is zeer goed. Wordt vervolgd.

**De voorzitter:** De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Stefaan Sintobin aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de terugvordering van hinderpremies die werden toegekend aan toeristische bedrijven – 613 (2020-2021)**

**Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne**

**De voorzitter:** De heer Sintobin heeft het woord.

**Stefaan Sintobin (Vlaams Belang):** Minister, ik heb mijn vraag al ingediend op 10 november. Tot een paar dagen geleden was ik ze eigenlijk uit het oog verloren. Want in de eerste overweging dacht ik mijn vraag in te trekken, omdat ze zonder voorwerp was. Ik had mijn vraag namelijk ingediend naar aanleiding van het feit dat toeristische bedrijven, zoals de koetsiers in Brugge, de coronapremie moesten terugbetalen omdat zij geen winkel met voordeur hebben. U hebt dat ondertussen rechtgezet. Ik vond dat ook wat eigenaardig, want er zijn tal van bedrijven die eigenlijk niet echt een winkel of showroom hebben, maar die toch verplicht moesten sluiten. Maar na wat druk van verschillende mensen hebt u dat rechtgezet. Wat de koetsiers betreft, is dat dus in orde.

Ik ben het, net zoals wellicht alle collega's, met u eens dat premies die onrechtmatig worden aangevraagd of geïnd, moeten worden teruggevorderd. We moeten daarin correct zijn. Fraudeurs moeten onmiddellijk worden gestraft. De premie moeten worden terugbetaald, met eventueel een boete of dergelijke erbovenop.

Nu blijken er echter nog dergelijke gevallen te zijn. Ik heb gisteren in Gazet van Antwerpen een artikel gelezen over een zekere Tommaso Bordoni – ik ken hem niet –, die in het VTM-programma Jonge Wolven schitterde. Ik zie collega Annouri reageren, misschien heeft hij dat programma gezien. Ik in ieder geval niet. De problematiek komt op hetzelfde neer: de man is kleermaker en gaat blijkbaar de hele wereld rond. Blijkbaar is hij een topkleermaker. Hij heeft een coronapremie ontvangen en moet nu 8800 euro betalen omdat hij volgens VLAIO geen showroom of winkel zou hebben. Nu blijkt de man echter wel een showroom of winkel te hebben, maar dan op een andere locatie.

Maar dat is maar een voorbeeldje, minister, ik wil de zaak eigenlijk een beetje opentrekken. Ik veronderstel dat er nog dergelijke gevallen zijn. Daarom stel ik ook deze vraag. Minister, ik vind het trouwens een beetje vreemd dat in tijden van crisis, waarin iedereen op de toppen van zijn tenen loopt, waarin er enorm veel



werk is bij jullie, bij VLAIO, bij allerlei administraties en agentschappen, mensen kunnen worden vrijgemaakt om premies terug te vorderen. Ik vind dat een beetje eigenaardig. Misschien kunt u daar een reactie op geven?

Ik wil u ook een algemene vraag stellen, minister. Waarom kan dat criterium van een winkel of een showroom te moeten hebben, niet weggelaten worden uit de voorwaarden? Als een bedrijf verplicht gesloten wordt, dan is het verplicht gesloten en heeft het geen inkomen. Mijns inziens doet het er dan niet toe of ze wel of niet een winkel hebben. Ik denk dat iedereen gelijk moet zijn voor de wet: verplicht gesloten is gesloten. Volgens mij hebben die mensen dan wel recht op een coronapremie en niet een compensatiepremie.

Ik heb ook gelezen in dat artikel dat uw diensten of VLAIO dit geval zouden herbekijken. Maar zo is er keer op keer wel een nieuw individueel geval. Ik denk dat er beter een uniforme aanpak komt van dergelijke gevallen.

Mijn vraag is dus de volgende, minister. Moeten die criteria om die premie aan te vragen anders omschreven worden?

**De voorzitter:** U had een korte vraag ingediend, collega Sintobin, maar ze is wel wat langer uitgevallen.

**Stefaan Sintobin (Vlaams Belang):** Bij mij is dat altijd zo, voorzitter.

**De voorzitter:** Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** Collega Sintobin, uw vraag geeft me de gelegenheid om wat duiding te geven. De problemen rond de hinderpremie en de compensatiepremie zullen er nu niet meer zijn, omdat er nu gewerkt wordt met als criterium omzetverlies. Men moet nu 60 procent omzetverlies bewijzen, maar wat men krijgt, is hetzelfde.

Vorige keer was het zo dat wie omzetverlies leed, een premie ontving van 3000 euro. Wie verplicht gesloten was, kreeg 4000 euro en een dagvergoeding. Daarom is de strijd op dat punt iets scherper dan de situatie waarin we nu zitten.

Ik vind het vrij logisch wat er nu gebeurt. Ik heb dat ook besproken met mijn kabinet. Ik zal eerst ingaan op waarom er nu terugggevorderd wordt. Stel je voor dat onze mensen de controles niet zouden doen. Dan zou ik daar zeker ook vragen over krijgen, over hoe het daarmee zit en hoe dat verlopen is.

In totaal werden 132.000 hinderpremies aangevraagd. 81 procent daarvan werd automatisch goedgekeurd. Dat is echt automatisch, op goed vertrouwen: men dient de aanvraag in en men krijgt automatisch groen licht en de premie wordt uitbetaald. Voor de compensatiepremie werden 95.500 aanvragen ingediend, waarvan 94 procent werd goedgekeurd. Alles samen gaat het hier over 1,4 miljard euro, een enorm bedrag. Nu zijn de mensen van VLAIO aan het bekijken of iedereen die premies in de eerste golf correct gekregen heeft. Het overgrote deel van die premies zijn correct uitbetaald, collega Sintobin. Dat zit in de aard van de Vlaamse ondernemer, om te beseffen dat het gaat om overheidsgeld. Ik heb zelfs veel mensen ontmoet die vrijwillig teruggestort hebben, omdat ze plots weer mochten openen.

Maar er zijn natuurlijk altijd discussies. De premies die de Vlaamse overheid geeft, zijn geen inkomenssteun. Daarvoor heeft de ondernemer recht op het overbruggingsrecht. Wat wij geven, is een bijdrage in de vaste kosten. Daarom hebben we gezegd – en dat staat ook in het besluit – dat men wel een locatie moest hebben waar men zijn activiteiten uitoefent. Waarom? Bijvoorbeeld een

handelsvertegenwoordiger, die permanent onderweg is, heeft geen locatie. We moesten ergens een lijn trekken, omdat het niet om inkomen gaat.

Maar dan zijn er discussiepunten, zoals bij de koetsiers. Ik heb daar ook met de mensen van de administratie over gediscussieerd. Wat was daar het probleem? De vraag is wat de locatie is bij een koetsier. Voor mij is die locatie de plaats waar je je diensten aanbiedt te koets. En de administratie had in een eerste screening gezegd dat dat niet zo was. Dat is de plaats waar de koets staat, zeggen ze. Als je natuurlijk zegt dat de locatie waar je je activiteiten uitvoert, de plaats van de koets is, dan geldt dat ook voor ballonvaarten en geldt dat ook voor het bootje. Daarom hebben we een eensgezinde interpretatie genomen.

Er zijn heel veel andere randdiscussies. Het dossier van de kleermaker staat nu al twee dagen in de krant. Ik vind dat eigenlijk bijzonder, want die man heeft eergisteren pas voor het eerst een mailtje gestuurd naar het kabinet en hij heeft geen bezwaar aangetekend tegen het feit dat de premie teruggevorderd werd. Het is toch logisch dat, als je het niet eens bent met het feit dat een premie teruggevraagd wordt na manuele controle, je een bezwaar kunt indienen bij VLAIO. Dat staat ook in grote letters op de brief. VLAIO handelt dat dan af. Want ik denk dat er gisteren in de krant stond dat ze al veel brieven hadden geschreven. Wel, het stond gisteren in de krant en de eerste mail is eergisteren toegekomen. Het kan gebeuren dat er soms betwistingen zijn. De interpretatie is eenduidig. Maar eender hoe je iets afbakt, je zult altijd discussies hebben. En eigenlijk blijven die discussies tot op vandaag behoorlijk beperkt.

We hebben het in de tweede golf anders aangepakt, omdat we in de eerste golf voelden dat het verschil van die dagpremies en die 4000 euro ten opzichte van de zware verliezen een beetje groot was, of toch substantieel. Vandaar dat we nu hebben gezegd dat de wet voor iedereen gelijk is: 10 procent omzetverlies. In het ene geval krijg je het automatisch als je gesloten bent, in het andere geval moet je bewijzen dat je omzetverlies hebt.

Wat het aantal betreft, heb ik net gezegd dat we op dit ogenblik aan 1,4 miljard euro steun zitten. Daarvan vorderen we op dit ogenblik 44,8 miljoen terug. Dat is bijzonder weinig op de totale bulk aan uitbetalingen die gebeurd zijn. Maar de controles gebeuren natuurlijk ook nog verder. Dat terugvorderen is eigenlijk het gevolg van de automatische toekenning.

Het is kiezen. Ofwel controleer je alles op voorhand, maar dat hebben we niet gedaan, omdat we wisten dat als we dat zouden doen, het veel te lang zou duren eer mensen hun geld zouden hebben. Ik wilde dat niet, dus we hebben gezegd dat het automatisch gaat.

Een onderneming moet de aanvraag correct indienen. We hebben er ook lang over gediscussieerd of we nu een boete moeten opleggen of niet als je de verkeerde steun aanvraagt. We hebben gezegd om dat niet te doen, want er zijn ondernemers die te goeder trouw de foute steun hebben aangevraagd. Dan ontstaat een hele discussie: moet men daarvoor worden gestraft of niet? Maar als we tekenen hebben dat er absoluut fraude in het spel is, dan treedt het circuit rond fraude-overtredingen in gang.

Ik denk dus dat dat ten eerste een zeer goed systeem is, en dat het ten tweede belangrijk is dat we ook nu de controles blijven uitoefenen. Ten derde moeten mensen die het niet eens zijn met de terugvordering bezwaar aantekenen bij VLAIO. Sommige discussies blijven wel duren. Ik laat dat eigenlijk allemaal door mijn administratie doen, behalve als we voelen dat er grensdiscussies zijn waarin we toch moeten proberen om helderheid te scheppen in de redenering.

Ik weet dat er nu nog discussies zijn over de stadsgidsen. Maar voor de mensen die zelfstandig zijn, is er een overbruggingsrecht voorzien. Daar kunnen we niet in tegemoetkoming voorzien in de vaste kosten, omdat dit nu echt niet is wat we beoogden op het moment dat we de hinderpremie en de compensatiepremie in het leven geroepen hebben.

Ik heb een beetje spontaan geantwoord, collega Sintobin, omdat uw vraag ook spontaan gewijzigd was.

**De voorzitter:** Een en al spontaniteit.

De heer Sintobin heeft het woord.

**Stefaan Sintobin (Vlaams Belang):** Wij, West-Vlamingen, zijn altijd spontaan. Iedereen denkt dat wij introvert zijn, maar dat is niet waar. Dat is een mythe, dat is een fabeltje.

**De voorzitter:** Dat heb ik nooit van u gedacht, collega Sintobin.

**Stefaan Sintobin (Vlaams Belang):** Ik denk dat mevrouw Crevits, ikzelf en nog andere West-Vlaamse collega's dat iedere dag opnieuw bewijzen.

Maar bedankt voor uw antwoord, minister. Ik heb er geen probleem mee dat er controles worden gedaan. En zoals ik in mijn inleiding heb gezegd, moeten premies die onterecht worden geïnd door bedrijven of personen, inderdaad teruggevorderd worden.

Het is goed dat er nu een regeling is die voor iedereen gelijk is: 10 procent inkomensverlies. Dan is er niet de minste onduidelijkheid. Maar ik denk bijvoorbeeld aan de koetsiers. U zegt dat een van de criteria niet alleen een locatie was, maar ook vaste kosten. Ik kan u zeggen – u bent daarvan overtuigd geweest door de burgemeester van Brugge, dacht ik – dat die mensen wel vaste kosten hebben. Het is niet omdat bepaalde bedrijven of personen geen vaste locatie, winkel of showroom hebben, dat ze geen vaste kosten hebben. De vaste kosten lopen door, voor om het even wat. Daar vind ik dat er toch een verschil is tussen uw visie en de mijne. Maar met die 10 procent inkomensverlies is dat mijns inziens opgelost.

Wat dat andere geval betreft: ik heb dat ook maar gelezen in de krant. Ik ken de man niet. De man is blijkbaar een mediafiguur, en mediafiguren hebben over het algemeen nogal vlug toegang tot kranten en allerlei media. En dat wordt dan inderdaad breed uitgesmeerd. Ik heb dat alleen willen aanhalen als een voorbeeld waar men een beetje op een dunne lijn zit. En ik denk dat er nog zulke voorbeelden zijn. Ik zou willen vragen dat daar door VLAIO en de diensten toch met een zeker begrip op wordt gereageerd. Nogmaals, nu is het allemaal voor iedereen hetzelfde, maar die terugvorderingen lopen nog wel. En de mensen die het eerlijk gespeeld hebben – in het geval van de koetsiers was dat tot 14.400 euro – en die dat wel gebruikt hebben en die wel die vaste kosten hebben: als zij dat plots moeten terugbetalen, is dat geld er natuurlijk niet meer. Enige empathie ten aanzien van dergelijke zaken zou ik dus toch wel aanraden, zonder dat ik daarmee gezegd wil hebben dat er soepelheid moet zijn en dat bepaalde zaken door de vingers moeten worden gezien, absoluut niet.

**De voorzitter:** De heer Annouri heeft het woord.

**Imade Annouri (Groen):** Ik vind over het algemeen alle steunmaatregelen die worden uitgevaardigd door Vlaanderen, heel goed. Ik vind het goed dat er wordt gecontroleerd en ik vind het ook goed dat mensen die vinden dat hun onrecht is aangedaan, dat kunnen tegenspreken of in vraag stellen. Dat vind ik drie heel goede zaken.

Ik kan de uitleg die u nu hebt gegeven, ook volgen, minister. Ik ben het daarmee eens. Maar één ding uit het artikel waar ik wel van schrok, en dat u wel hebt rechtgetrokken, is dat de man beweerde dat hij al een paar keer en gedurende langere tijd aan de alarmbel had getrokken en dat er geen enkel signaal kwam. Hij zei dus dat hij meermaals berichten had gestuurd, maar dat er geen signaal kwam. U hebt dat nu rechtgetrokken met de feiten. Ik vroeg mij af of dat wordt gemonitord. Wat is de gemiddelde antwoordratio als mensen dat bevragen? Hoe snel wordt dat opgevolgd? Hoe snel krijgen die een antwoord? Is daar meer duidelijkheid over? Zijn daar cijfers over?

Het is goed dat die maatregelen er zijn en het is goed dat er gecontroleerd wordt, maar als mensen een vraag stellen of er vragen over hebben, is het belangrijk om hen zo snel mogelijk te kunnen helpen en van antwoord te dienen. Wat is daar de gemiddelde responstijd? Wordt daar ook voldoende aandacht aan geschonken?

**De voorzitter:** Mevrouw De Vreese heeft het woord.

**Maaike De Vreese (N-VA):** Minister, we zijn het ermee eens dat er gecontroleerd moet worden. Het gaat immers om belastinggeld. Als er fraude gepleegd wordt of als er onterecht premies zijn aangevraagd, moet daar inderdaad een gevolg aan gegeven worden. Ik denk dat dat een enorm werk is voor VLAIO. Zij leveren daar inderdaad zeer goed werk. Ook het onmiddellijk uitbetalen van die premies is voor zeer veel ondernemers cruciaal geweest. Ik denk dat dat in die periode ook voor een vertrouwen gezorgd heeft in de Vlaamse overheid, dat zij klaarstonden om hen te ondersteunen. Dat is een zeer belangrijk signaal geweest.

Onze Brugse koetsiers zijn heel hard getroffen, net als de volledige Brugse toeristische sector – dat is natuurlijk ook in andere toeristische steden zo. Daar zijn inderdaad ook vaste kosten. Zij hebben aan de alarmbel getrokken en gehoor gekregen bij u.

Die hele controle is een zeer groot werk. Wanneer denkt u dat dat ongeveer afgerond zal zijn door VLAIO? Wanneer ronden zij die controles van alle toegekende premies af?

**De voorzitter:** Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** Dank u wel voor de aanvullende vragen. Collega Annouri, vermits het over een kleermaker ging, dacht ik dat u weer kledijcommentaar zou hebben. Ik heb begrepen dat collega Vaneeckhout een klein beetje triest is over uw vestimentaire smaak. Ik was heel blij, dus laat ons dat zo houden.

Om op uw vraag te antwoorden, collega Annouri: men kan per telefoon terecht via het 0800-nummer, men kan dus direct feedback vragen. Ik wil gerust eens bekijken hoeveel vragen er per mail waren en wat de gemiddelde antwoordtijd is. Er is ook extra hulp ingeroepen en ik weet dat de mensen zich enorm inspannen. Ik heb Mark Andries, de grote baas van VLAIO, recent nog horen zeggen dat die mensen eigenlijk wekdagen en weekenden doorwerken om de mensen van dienst te zijn, om ook vragen en problemen op te lossen. Het is niet de gemakkelijkste keuze om nu ook die controles voort te zetten, ik geef dat toe. Het zou veel gemakkelijker zijn voor VLAIO om zich gewoon te richten op de uitbetaling en niet op de controles, maar ik vind het correct wat ze doen. Als je weet dat er nadien controle is, zal je nog veel meer de reflex hebben om een correcte aangifte te doen. Dat bespaart dan weer werk voor nadien. Ik ben blij dat jullie, ook collega Sintobin, het allemaal eens zijn over het feit dat het snel uitbetalen, het snel controleren en het correct werken eigenlijk drie zaken zijn die jullie ook belangrijk vinden.

Wat de discussies betreft, collega De Vreese: men heeft vijf jaar om terug te vorderen. Wij doen nu de controles op de hinderpremie. De controles op de

compensatiepremie moeten nog gebeuren. En dan komt het beschermingsmechanisme. Er zal nog wel wat tijd over dat geheel gaan. We proberen in de controles ook te automatiseren, omdat we daar de databanken van de btw en van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV) koppelen. Dat is wel gemakkelijk: mensen moeten een bedrag invullen van omzetsteun, maar via de btw-aangiftes kunnen we kijken of dat correct ingevuld is. Dat maakt het controleren een stuk makkelijker.

Collega Sintobin, al diegenen die de hinderpremie niet kregen, hebben wel recht op de compensatiepremie. Helemaal in het begin zeiden we bij de eerste terugvordering die we deden dat men verkeer had aangevraagd omdat men niet verplicht gesloten was, en men had dan recht op een compensatiepremie. Maar de termijn van de compensatiepremie was al voorbij, dus de mensen konden de aanvraag niet meer doen. We hebben dat besluit aangepast en nu kunnen we automatisch gaan verrekenen. We proberen het de handelaars zo eenvoudig mogelijk te maken. Als we terugvorderen, verrekenen we datgene waar ze wel recht op hebben onmiddellijk mee, waardoor de pil ook al wat verzacht kan worden. Ook voor de gidsen bijvoorbeeld, aan wie we geen hinderpremie kunnen geven, is er wel een compensatiepremie. Het is dus niet zo dat mensen verstoken blijven van iets. Het is immers niet omdat je geen locatie hebt dat je geen vaste kosten kunt hebben. Maar we gaan ervan uit dat die kosten wel een beetje anders zijn.

Ik denk dat ik daarmee alle aanvullende vragen beantwoord heb en ik zal onze mensen namens de commissie een hart onder de riem steken dat ze goed en hard moeten blijven doorwerken, liefst zo transparant en helder mogelijk, collega Sintobin.

**De voorzitter:** De heer Sintobin heeft het woord.

**Stefaan Sintobin (Vlaams Belang):** Voorzitter, ik ben tevreden met de laatste spontane reactie van de minister. Ik denk dat het antwoord toch wel een en ander duidelijk gemaakt heeft en ik hoop dat er voor alle specifieke problemen een menselijke oplossing gezocht wordt. Ik weet dat ik geen bijkomende vraag meer kan stellen, maar misschien moet ik dat een volgende keer doen in een spontane opwelling. Wat gebeurt er wanneer bijvoorbeeld de persoon in kwestie in grote letters laat zetten: 'Ik betaal dat niet meer terug.'? Ik weet niet wat dan juist de procedure is. Maar misschien moet ik dat eens schriftelijk vragen.

**Minister Hilde Crevits:** Ik kan dat ook uitleggen. Dat is gemakkelijk.

**Stefaan Sintobin (Vlaams Belang):** Voor mij is dat oké, ik ben geen voorzitter van deze commissie.

**Minister Hilde Crevits:** Als administratie kun je ook terugvorderen. Maar tot nu is er altijd al een oplossing gevonden.

**Stefaan Sintobin (Vlaams Belang):** Oké.

**De voorzitter:** De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de VLAIO-studie 'Naar een koolstofcirculaire en CO<sub>2</sub>-arme Vlaamse industrie' – 619 (2020-2021)**

**VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de VLAIO-studie 'Naar een koolstofcirculaire en CO<sub>2</sub>-arme Vlaamse industrie' – 729 (2020-2021)**

**Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne**

**Robrecht Bothuyne (CD&V):** Op 10 november stelde het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) zijn studie voor die door een consortium van Deloitte, VUB-IES, AMS en Climact werd opgemaakt. Het tracht een roadmap op te stellen hoe de Vlaamse energie-intensieve industrie de transitie naar een CO<sub>2</sub>-arme en koolstofcirculaire industrie kan maken. Het plan voorziet in het stapsgewijs opschrijven van de klimaatinspanningen.

Tot 2030 worden vooral pilootprojecten uitgewerkt om CO<sub>2</sub> en afval te reduceren of om te zetten in andere grondstoffen, en moeten netwerken voor het transport van CO<sub>2</sub> en waterstof aangelegd worden. Industriële installaties met een zeer geconcentreerde CO<sub>2</sub>-uitstoot zullen voor 2030 al starten met carbon capture and storage (CCS) en carbon capture and utilization (CCU). Tussen 2030 en 2040 komen installaties met een minder geconcentreerde CO<sub>2</sub>-uitstoot aan de beurt om carbon capture in de praktijk te brengen. In dit decennium zal dus vooral een opschaling van de proefprojecten uit het vorige decennium aan de orde zijn. Voor de periode 2040-2050 moet massaal op nieuwe groene productieprocessen overgeschakeld worden. Fossiele brandstoffen worden dan op grote schaal vervangen door klimaatneutrale energiebronnen, en waar in de industrie nog geen carbon capture wordt toegepast, zal die nu ook moeten plaatsvinden.

Zowel vanuit de milieubeweging als bij experts wordt vrij positief gereageerd op de studie, die blijkt geeft van een industrie die zich mee wil inschakelen in de klimaatambities van de Vlaamse Regering. Toch worden er enkele valkuilen geïdentificeerd, zoals de afhankelijkheid van carbon capture in een redelijk vroeg stadium van de roadmap terwijl het onzeker is dat de technologie dan al op die schaal kan worden toegepast, de mogelijke afhankelijkheid van eerder controversiële biomassa en het gebrek aan uitspraken wat het kostenplaatje betreft.

Minister, u gaf al aan dat deze roadmap niet te nemen of te laten is voor de Vlaamse Regering, maar dat het beleid wel verder zal werken op deze paden. Ik heb daarover volgende vragen. Hoe zult u bedrijven aanzetten de vereiste stappen te nemen? Zult u inzetten op subsidies, dan wel verplichtingen, of een combinatie van beide? Kunt u dat al concretiseren? Op welke manier zult u de middelen uit Europese innovatie- en andere fondsen maximaliseren om de transitie te financieren? Hoe wilt u lock-ins in fossiele technologieën en infrastructuur vermijden? Hoe zult u de uitbouw van infrastructuur – onder andere transportnetten – voor een koolstofarme industrie ondersteunen? Een vraag over het traject dat u hierover zult uitstippelen: op welke manier zult u de betrokkenheid en het engagement van het bedrijfsleven verder verzekeren? Welke verdere stappen zult u nemen in opvolging van deze studie?

**De voorzitter:** Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

**Mieke Schauvliege (Groen):** De studie van het consortium in opdracht van VLAIO is inderdaad belangrijk. Ze tekent een beleid uit om de Vlaamse industrie

koolstofarmer te maken. De studie stelt evenwel geen klimaatneutraliteit in het vooruitzicht tegen 2050. Duitsland bijvoorbeeld doet dat wel.

Collega Bothuyne heeft al aangegeven wat de inhoud is van de studie. Ik wil daar het volgende aan toevoegen. Het plan zet in op vier transitiepaden: het gebruik van biomassa als energie en grondstof; circulariteit met voornamelijk hergebruik van kunststof; elektrificatie en verhoogd gebruik van waterstof; en het afvangen, opslaan en hergebruiken van CO<sub>2</sub>. De studie combineert die verschillende transitiepaden op weg naar koolstofneutraliteit. Het is goed dat er een studie is. In Nederland en Duitsland is die er al lang en staan ze wat verder. Zo'n beleidskader is belangrijk om de juiste keuzes te kunnen maken.

De milieubeweging geeft wel aan dat het rapport in heel nauw overleg is geschreven met de industrie. Op zich is het logisch dat voor een rapport over de toekomst van de industrie overleg wordt gepleegd met de industriële partners. Maar andere stakeholders zoals milieubeweging of vakbonden hebben geen betekenisvolle inbreng gehad. Het middenveld zat niet aan tafel, zegt de Bond Beter Leefmilieu. Zij geven aan – en daar volg ik de analyse van de heer Bothuyne – dat ze tevreden zijn dat er een studie is, maar dat de voornaamste verdienste van die studie is dat ze er is. Er is nog heel veel werk om verder na te denken over de transitie.

Ze geven ook aan dat in het rapport een aantal aannames worden gedaan waarover discussie bestaat. Er wordt gesteld dat de vraag naar biomassa zal verzesvoudigen, maar waarop is dat gebaseerd? Verder wordt ingezet op recyclage van kunststof maar als we dan kijken naar de beslissing die de Vlaamse Regering wil nemen met betrekking tot project ONE van Ineos, dan zien we dat dat net een bedrijf is dat van schaliegas 'virgin' plastics maakt en daardoor een rechtstreekse concurrent is voor bedrijven die recycleert produceren als grondstof voor kunststof.

Het rapport biedt enkel een doorkijk van technologische opties, maar houdt geen rekening met een breder economisch beleid. Zo leiden allerlei materialen rond circulaire economie tot het verkleinen van het materiaalengebruik.

Minister, waarom heeft men besloten om bij de aannamescope, doelstellingen en context enkel de industrie toe te laten? Wat zult u doen om meer evenwicht te brengen in de representativiteit van het transitiekader?

In deze studie wordt uitgegaan van een productiegroei van 3 procent. Er zijn gegronde redenen om te verwachten dat het gebruik van heel wat basismaterialen zal dalen, onder meer door efficiënter en circulair gebruik van materiaal. Waarom bevat de studie geen scenario's met een sensitiviteitsanalyse naar toegenomen of gedaalde vraag? Waarom worden niet alle mogelijke scenario's onderzocht, zoals we dat ook zien in studies in het buitenland?

Hoe past de komst van project ONE van Ineos in dat plaatje? Project ONE maakt gebruik van schaliegas als grondstof die wordt omgezet naar virgin plastics, om daar dan kunststof mee te produceren. Dat lijkt toch wel in te gaan tegen de transitiepaden die hier worden uitgetekend, waarbij we willen inzetten op recycleert. Een van de scenario's is inzetten op een recyclagesector en daarmee mogelijkheden aanbieden.

**De voorzitter:** Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** Waar moet ik beginnen? Ik ben blij dat de vragen gesteld worden, maar mijn dosis empathie of gevoeligheid is wellicht te groot. Ik ben het niet eens met het parfum van kritiek dat rond de studie hangt. Ik ben bijzonder trots op wat die mensen hebben gemaakt. Op de website van VLAIO vindt u trouwens alle deelrapporten van het onderzoek. Het gaat om meer dan 550 bladzijden waarbij absoluut niet lichtzinnig te werk is gegaan. Men heeft een enorme

inspanning gedaan om iets af te leveren dat robuust en geloofwaardig is. Ik wil van de gelegenheid gebruik maken om iedereen die aan de studie heeft meegewerkt zeer nadrukkelijk te bedanken, omdat er bijzonder veel werk en tijd in gestopt is.

Deze studie is een basis. Ik denk dat we in de toekomst nog veel discussies zullen hebben. De studie is er eindelijk, en dat hebt u ook wel gezegd, mevrouw Schauvliege, maar iets te negatief, namelijk dat het de enige verdienste is van de studie. Ik zie dat anders. Die studie is echt nodig, we kunnen daar veel inspiratie uit halen.

Voor het eerst stel ik zelf ook persoonlijk vast dat bij de grote bedrijven, onze basisindustrie, de neuzen in goede richting staan. Zij willen echt die omslag maken en beseffen dat dit de toekomst is.

Ik ben samen met de minister-president twee dagen geleden bij ArcelorMittal Luxemburg geweest. Ik heb daar gezien hoe bijvoorbeeld de staalindustrie in Azië aan het boomen is. Daar moet aan veel minder voorwaarden worden voldaan dan bij ons. Het is voor mij echt cruciaal dat we die bij ons houden, op een veel groenere wijze dan vandaag het geval is.

Mevrouw Schauvliege, over de productiegroei wil ik nog een feitelijkheid meegeven, zodat we daarover geen discussie hebben. Die productiegroei van 3 procent gaat over de groei in ton product tussen 2015 en 2050. Het is dus geen jaarlijkse groeivoet. Ik vind het belangrijk dat daarover geen spraakverwarring ontstaat. Dat is 3 procent op 35 jaar. Dat is dus zo goed als geen verdere groei. De aangekondigde investeringen van INEOS – waarover ik straks nog iets zal zeggen – en Borealis zitten mee in die projectie. Die gaan dus voor een deel de bestaande Vlaamse productie vervangen.

Voor de staalproductie voorzien we een productiestijging van 10 procent, maar die heeft al plaatsgevonden tussen 2015 en 2018. En voor de petrochemie zit er een daling in, maar gaat men ervan uit dat de twee grote Antwerpse raffinaderijen ook nog in 2050 zullen produceren omdat ze behoren tot de meest flexibele en meest performante, en daarom in 2050 bij de laatste van Europa zullen overblijven. Maar het zal dan met een andere grondstofmix en met andere eindproducten zijn omdat het wegverkeer dan bijvoorbeeld geen fossiele brandstof meer zal gebruiken.

Er zijn acht scenario's grondig doorgerekend en die variëren in de parameters die de keuze tussen de vier transitiepaden beïnvloeden. Een lager productieniveau is volgens mij in deze oefening een veel minder relevante sensitiviteitsanalyse. Eens je een roadmap hebt, kun je vrij eenvoudig inschatten hoeveel minder uitstoot en verbruik er zou zijn als je een raffinaderij of een ethyleenplant zou schrappen. Voor mij zijn die transitiefasen superbelangrijk.

En zo kom ik tot jullie concrete vragen.

Collega's, wat de betrokkenheid betreft, vind ik het heel belangrijk dat deze studie, die een enorme transitie van onze Vlaamse basisindustrie voorstelt, effectief gedragen wordt. In de eerste plaats ligt dat bij diegenen die het gaan moeten doen, namelijk, zoals ik daarnet al zei, de ondernemingen zelf. Daarom zat essenscia mee in de stuurgroep met een mandaat van de industriële sectorfederaties. Er zijn heel veel uren besteed aan technische discussies en verfijningen. Voor de rest was de stuurgroep onder leiding van VLAIO technisch samengesteld, met mensen van het Departement Omgeving, het Vlaams Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI), het Vlaams Energieagentschap (VEA), mijn kabinet en het Moonshotsecretariaat.

Naast de stuurgroep was er een breed samengestelde stakeholdersgroep. Daarin zaten een aantal sectororganisaties, onze speerpuntclusters, vertegenwoordigers



van werkgevers en werknemers en van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), en de Bond Beter Leefmilieu. Iedereen was daar welkom. De stakeholdersgroep is twee keer samengekomen om de strategie van de studie en de tussentijdse resultaten te bespreken. Omdat de modellen op de oorspronkelijk geplande datum van de derde en laatste vergadering nog niet klaar waren en om optimale input te kunnen krijgen, werd beslist om de vergadering te vervangen door nog een ronde individuele gesprekken. Er is in augustus een gesprek geweest met de BBL, waarop de resultaten van de studie werden besproken. Het consortium heeft voor het finale eindverslag rekening gehouden met alle gesprekken die het gevoerd heeft, en het eindoordeel gevormd voor de stuurgroep.

Voor het vervolgtraject stuurt het rapport aan op een industrieel transitieprogramma. Ik wil echt zo'n industrieel transitieprogramma opstellen en het daarna, collega's Bothuyne en Schauvliege, via een breed maatschappelijk overleg aftoetsen. Ik vind het bijzonder belangrijk dat dit zal gebeuren. Volgens mij bevat zo'n programma een stappenplan met richtpunten om de vijf jaar. Uiteraard gaat de roadmapanalyse daarvoor een belangrijke leidraad zijn. Ik zou die roadmapanalyse ook om de vijf jaar actualiseren, zodat je eventuele wijzigingen in de maatschappelijke vraag kunt meerekenen. We hebben ook nog wat studiewerk nodig om in kaart te brengen met welk energieaanbod we hier in Vlaanderen die industriële transitie zullen kunnen waarmaken.

Er is dus een vervolgtraject, en zeker ook een grote betrokkenheid en tijdelijke evaluatie- en wijzigingsmogelijkheden.

Ik heb daarjuist reeds gezegd dat de geplande bijkomende productie van INEOS mee in het model zit. Gebruik van recycelaatkunststoffen is eveneens ingeschat in de modellen, met haalbare hoeveelheden en met aanbevelingen hoe die kringloop op gang kan worden gebracht.

Voor de rest denk ik dat we de discussie over het INEOS-project al eens eerder hebben gevoerd. Ten eerste is de formele borgstelling nog niet verleend. Ten tweede zal dit project op termijn de bestaande, minder performante capaciteit vervangen.

Het gaat er in eerste instantie om te kunnen concurreren met de import die er nu is van buiten Europa, vanuit installaties die nog veel vervuilerder zijn. Maar ik herinner mij dat we al hebben gediscussieerd over INEOS. Ik ga de discussie niet opnieuw helemaal hervatten.

Mijnheer Bothuyne, uw vragen zijn veelal zeer pertinent. Ik zou niets anders durven te zeggen, want u bent de voorzitter van onze commissie. Maar we zijn nu drie weken na de studie. Ik heb met de regering ondertussen al een plan van aanpak besproken, maar voor een aantal antwoorden is het nog iets te vroeg.

Ik wil werk maken van een industrieel transitieprogramma in navolging van de aanbevelingen van het rapport. We zullen een combinatie van beleidsmaatregelen en ondersteuningsmechanismen nodig hebben om die transitie te bewerkstelligen.

U vraagt naar verplichtingen. Er is er één die vaststaat, namelijk de verplichting om emissierechten te kopen, waarbij het aantal rechten jaarlijks afneemt. In het kader van de Green Deal zal de Commissie dat nog verfijnen en wellicht verstrengen. Dat dwingt de bedrijven ook tot het nemen van maatregelen die CO<sub>2</sub> vermijden. Wat ook vaststaat, is dat het instrument van de energiebeleids-overeenkomst tegen de volgende ronde een grondige revisie zal krijgen. Daarover zijn we al zeker, de rest moeten we nog uitwerken.

De Europese fondsen zijn een van de interessante mogelijkheden om bijvoorbeeld de resultaten van het Moonshotbasisonderzoek naar valorisatie te brengen. De

resultaten moeten we uiteindelijk naar een hogere niveau van 'readiness' brengen en we moeten de piloot- en demofase overbruggen. Dat is essentieel om onze klimaatdoelstellingen te kunnen behalen. De Europese fondsen spelen een ontzettend belangrijke rol in de aanvulling van het Vlaamse instrumentarium. Er wordt daarvan werk gemaakt.

Ik bundel ook de krachten over de beleidsdomeinen heen. Zo worden in het initiatief 'Vlaamse economische speerpuntprojecten' van VLAIO en het Departement Omgeving via één aanspreekpunt de Europese aanvraagdossiers opgesteld, specifiek voor ambitieuze investeringsprojecten met een onzekere uitkomst, maar potentieel hoge toegevoegde waarde voor Vlaanderen. We zetten alles op alles om die middelen bij ons te kunnen krijgen.

Op de vraag over lock-ins en infrastructuur, de netten, kan ik zeggen dat er niet één wonderoplossing is, maar dat we veel transitiepaden nodig zullen hebben: biomassa als grondstof in plaats van elektriciteit; circulair gebruik van kunststoffen; verdere elektrificatie en meer gebruik van waterstof; opvang en hergebruik of opslag van CO<sub>2</sub>; fundamenteel nieuwe procesvoeringen. Er zal dus heel veel transitie nodig zijn.

Wat het zal halen, is vandaag nog niet duidelijk. Het zal van technische en economische factoren afhangen. Maar wat zeker is, is dat er naast de continue inzet op innovatie een snelle opschaling nodig zal zijn om de kosten sterk te doen dalen en zo de competitiviteit te vrijwaren.

Verder is het essentieel dat de eerste stappen worden gezet voor de noodzakelijke basisinfrastructuur voor CO<sub>2</sub>-transport en het transport van waterstof. Dat zal veel investeringen vragen. Onze havens, zowel die van Antwerpen als die van Gent, Zeebrugge en Oostende, werken aan de financiering van de eerste flagship-projecten. Een deel van mijn relancebudget is daarvoor voorzien. En ik heb, collega's, vandaag in de krant gelezen dat ook minister Tinne Van der Straeten daarvoor wel wat centjes veil heeft. We zullen wat dat betreft dus de handen in elkaar kunnen slaan om hiervoor ook Europese budgetten binnen te krijgen.

Collega's, waar Fluxys nog aardgasleidingen legt, houdt ze er ook al rekening mee om die in de toekomst voor waterstof te kunnen gebruiken. Zo kun je een lock-in vermijden.

Dat moet nu allemaal in een stappenplan worden verwerkt om een heel concreet industrieel transitieprogramma uit te stippelen. Er is dus heel veel werk aan de winkel. Ik was absoluut niet geschoold in onze basisindustrie, maar ondertussen heb ik gezien hoeveel honderdduizenden mensen er daarin werken en wat voor een schitterende opportuniteiten er zijn om in de toekomst te vergroenen, en denk ik dat de tijd rijp is en dat de neuzen in de juiste richting staan. Collega's, die studie heeft daartoe een fundamentele bijdrage geleverd.

Wat de timing betreft, kan ik zeggen: asap. Ik ben al naar de regering gestapt om het vervolgtraject vast te leggen. Ik zal nu ook die werkgroep opstellen en terugkoppelen met de SERV en het industrieforum, om zo geen dag meer te verliezen.

**Robrecht Bothuynne (CD&V):** Dank u wel, minister. Er is inderdaad geen tijd te verliezen. Dit is een bijzonder belangrijk onderwerp. Onze industrie is cruciaal voor onze welvaart en ook cruciaal voor de energie- en klimaattransitie waar we voor staan, niet alleen omdat ze zelf een transitie moet doormaken, maar natuurlijk ook omdat ze belangrijke onderdelen en ingrediënten levert om andere sectoren in staat te stellen die transitie tot een succes te maken. Onze industrie heeft bovendien een beperkt aandeel in onze toegevoegde waarde. De uitdaging voor de industrie ligt op het vlak van productiviteit. Dat werd onlangs nog heel duidelijk

aangetoond door een studie van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (CRB). In vergelijking met een aantal andere landen in Europa hebben we toch wel wat achterstand op dat vlak. Maar we hebben wel industrie en we hebben ook een aantal sterke bedrijven in die industrie en ook een aantal sterke en innovatieve onderzoekseenheden rond industrie en de transitie waar we voor staan. De roadmap die hier voorligt, is alleszins een goede aanzet om hier op lange termijn iets moois van te maken.

Ik ben ook blij dat u aangeeft dat er wel degelijk is overlegd met de BBL en andere stakeholders over deze industrieroadmap. Dat die uitkomst van de roadmap niet voor elke expert en niet voor elke vereniging perfect bevredigend is, is niet onlogisch. We staan aan het begin van een traject. Ik denk dat het heel belangrijk is dat u zich hebt geëngageerd om hen hier ook in de toekomst bij te betrekken.

Ik was ook blij te horen dat u een actualisatie en een evaluatie van die roadmap voorziet. Misschien is om de vijf jaar zelfs wat traag en moet de evaluatie en actualisatie van de roadmap iets geregelder gebeuren.

Over INEOS en dergelijke zal ik kort zijn. Ik stel wel een zeer grote hypocrisie vast in dat debat. Als het gaat over grootschalige energieproductie, gebruiken sommigen het emissions trading scheme (ETS) als argument. Blijkbaar kan dat niet als het gaat over grootschalige industrie. Sommigen gebruiken ETS als argument om gascentrales een plaats te geven in onze energiemix, maar vergeten datzelfde argument als het gaat over industriële bedrijvigheid in Vlaanderen. Ik hoop dat dergelijke vormen van hypocrisie niet in deze commissie binnensluipen.

Een laatste belangrijk element is de hervorming van de energiebeleidsovereenkomst, die in het regeerakkoord staat, minister. We zouden die gaan verruimen, zowel qua doelgroep als qua scope. De lat zou ook wat hoger gelegd mogen worden op het vlak van vereiste investeringen die in zo'n overeenkomst vervat zijn. Op welke manier bent u betrokken bij dat werk, dat volgens mij grotendeels onder de bevoegdheid valt van minister Demir?

**De voorzitter:** Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

**Mieke Schauvliege (Groen):** Dank u wel, minister, voor uw uitvoerig antwoord. Ik wil er nog wel eens heel duidelijk aan toevoegen dat we, net omdat we die studie heel belangrijk vinden, hier vragen over stellen. Voor ons is het net heel belangrijk dat de industrie hier actief aan meegewerkt heeft, omdat dat net aantoont hoe sterk zij ook bezig zijn met die transitie. Op zich hebben we er dus geen probleem mee dat de industrie daar heel nauw bij betrokken is. We merken wel op dat andere stakeholders vinden dat ze daar te weinig bij betrokken zijn. Ik denk dat daar toch nog een werf ligt.

Ik wil een bijkomende vraag stellen. Ik maak me ernstige zorgen over de ambitie die Vlaanderen heeft op het vlak van recyclage. Er wordt gezegd dat Vlaanderen een recyclagehub wil zijn. Maar ik blijf toch wel een beetje op mijn honger zitten. Ik heb de indruk dat dat meer woorden zijn dan daden. Als we bekijken wat volgens deze studie de impact van de recyclagesector is, dan zien we dat de studie mikt op 1 tot 2 miljoen ton plastic recyclage. In Europa wordt 68 miljoen ton plastic geproduceerd. Bij slechts 4 miljoen ton daarvan wordt recyclebaar gebruikt als grondstof. Wel, dan denk ik dat we er toch voor moeten zorgen dat we onze ambitie verhogen, zodat we wel degelijk die recyclagehubdoelstelling kunnen waarmaken. We moeten, als we bedrijven aantrekken naar bijvoorbeeld de Antwerpse haven, vooral ook zoeken naar bedrijven die daar werk van maken. Ik had vorige week een gesprek met Coca-Cola. Zij kopen hun recyclebaar in Nederland omdat ze daar in Vlaanderen niet voor terecht kunnen.

Dat zijn toch wel zeer belangrijke signalen. Ik denk dat we daar rekening mee moeten houden. En als we zo'n studie maken richting een CO<sub>2</sub>-neutrale transitie van de economie, dan denk ik dat we echt moeten kijken naar de recyclagesector. En dat is meteen mijn vraag. Kan die ambitie opgeschroefd worden, zodat we wel degelijk niet alleen spreken over een recyclagehub in Vlaanderen maar dat we het ook echt worden?

**De voorzitter:** De heer Gryffroy heeft het woord.

**Andries Gryffroy (N-VA):** Ik wil mij 100 procent aansluiten bij de eerste woorden van de minister, dat het toch wel een huzarenstukje is om een dergelijke studie te hebben. En het is juist dat de studie geen kant-en-klare oplossingen biedt. Maar het is wel een start, en het toont ook dat onze industrie uiteindelijk wel een bondgenoot is in de klimaatneutraliteit. Ik vind het dan een beetje zielig dat daar commentaar op komt vanwege het feit dat de Bond Beter Leefmilieu niet meteen aan tafel zat om die studie op te maken. Dat vind ik echt een beetje zielig.

Dat brengt ons bij het middenveld. De eerste stakeholders zijn eigenlijk de industrie. De industrie en wat ze produceren, dat gaan we allebei nodig hebben om onze economie en onze maatschappij koolstofarm te maken. Zonder hen hebben we dat niet. We kunnen zeer goed naar klimaatneutraliteit gaan binnen Vlaanderen, dat is perfect mogelijk: we sluiten gewoonweg de chemiecluster in Antwerpen. Dat is hetgeen ze in Wallonië hebben gedaan; in Wallonië zit men al op min 40 procent in vergelijking met 1990. Maar kijk naar hun grafieken, ze hebben gewoon bedrijven gesloten. Dat doen wij niet.

Wat wij doen is inderdaad kijken welke industrie hier mag blijven. Die moet top zijn, en die is ook meestal wereldtop als het gaat over energie-efficiëntie enzovoort. Zo vermijd je dat de staalindustrie in China aan het boomen is, maar met een CO<sub>2</sub>-uitstoot per ton staal die wel twee of drie keer hoger ligt dan wat hier in Gent gebeurt. Sorry, maar dan heb ik nog liever een tweede fabriek van ArcelorMittal erbij in Gent, dan dat we bijkomend CO<sub>2</sub> uitstoten in China. Dat heet klimaatrealisme.

Inderdaad, wij zijn een hooggeïndustrialiseerde regio. Dat betekent dat we inderdaad per inwoner misschien meer CO<sub>2</sub>-uitstoot hebben, maar we hebben dan ook die topindustrie bij ons. Dat brengt ons welvaart, dat brengt ons jobs. Zo duidelijk is dat voor mij.

Maar we zijn hier ook beperkt in spreektijd, dus ik ga het hierbij laten, omdat ik vind dat we hier beter eens een uitgebreide gedachteswisseling over doen. Want er wordt hier altijd maar wat gespeeld met woorden en slogans, enzovoort. Uiteindelijk gaat CO<sub>2</sub>-reductie over efficiëntie, over de gebruikte brandstof, over CCS, over transport, over applicaties, over CCU. Dat gaat over zoveel.

Collega Bothuyne wordt al zenuwachtig, hij wil dat ik afsluit. Wel, dan stel ik voor dat we straks in de regeling der werkzaamheden afspreken dat we daar een gedachteswisseling of hoorzitting rond doen, en dat we stoppen met telkens om de maand een paar vragen te stellen en ballonnetjes op te laten.

**De voorzitter:** Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** Het was aangenaam om de discussie te volgen. Ik zal mij niet mengen met de regeling der werkzaamheden. Ik vind wel dat je over dit thema van mening kunt verschillen, maar we weten allemaal in welke richting we moeten gaan. Daar is eigenlijk geen enkele discussie over. De vraag is alleen een beetje wat de cadans is.

Collega Schauvliege, ik vind uw opmerkingen rond recyclage terecht. Toen we bij ArcelorMittal waren ging het over de restproducten als je staal produceert. Dat was

een van de grote thema's. Men moet daar eigenlijk nog een heel spectrum bestrijken. Ik ben het ermee eens dat we daar grote sprongen voorwaarts kunnen maken.

Ik heb u de vorige keer ook gezegd dat Ineos voor mij niet het een of het ander is. Het zijn de twee die we nodig hebben. Ik heb zelf trouwens nog niet zo lang geleden ook samengezeten met collega Demir. We hebben deze week – het zal gisteren geweest zijn, want het stond vandaag in de krant – de start genomen van Vlaanderen Circulair, omdat we een sprong voorwaarts willen zetten als het gaat over circulariteit. We werken daar op enkele thema's, met een werkagenda waarbij recyclage en plastic net een van de pijlers is. Daarvoor zitten we ook samen met de industrie en met de BBL. Die zitten dus mee aan tafel. Ook daar gaat het dus om innovatie en om budgetten die voorzien zijn in onze relanceplannen.

Ik deel dus uw ambitie dat we onze kunststofrecyclage moeten opschroeven. Het kunststoffenplan, dat in maart is goedgekeurd, draagt daartoe bij. Maar waar we van mening verschillen, is dat u het in het debat brengt alsof dat afbreuk zou moeten doen aan de doelstellingen die we willen bereiken met de basisindustrie. Dat is voor mij niet het geval. Ik kan perfect de nota die we nu gemaakt hebben, fantastisch vinden, maar daarnaast ook vinden, net als u, dat we rond recyclage nog een sprong voorwaarts kunnen maken. En we willen dat ook absoluut doen.

Gedachtewisselingen zullen zeker aan de orde zijn. Ik denk dat collega Gryffroy ingenieur is, als ik hem bezig hoor. Ik ben totaal niet technisch geschoold. Ik heb rechten gestudeerd. In elk geval hebben de nota, de studie en de gedachte-wisseling die we al op het kabinet gehad hebben, mijn interesse gewekt voor de mogelijkheden die er zijn. Vroeger sprak men over de 'zware industrie'. Dat woord gebruik ik al niet meer. We moeten die industrie sexy maken. En je doet dat net door die klimaatsprong samen met die industrie te maken.

**De voorzitter:** Wordt vervolgd. We zullen inderdaad in een van de volgende regelingen der werkzaamheden eens bekijken op welke manier we daar verder mee omgaan.

Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

**Mieke Schauvliege (Groen):** Mijnheer Gryffroy, in Duitsland en Nederland is de klimaatambitie wel om te evolueren naar een nulverhaal. Ik denk dat daar ook wel zware industrie is. Ik denk dus dat onze ambitie wel groot genoeg mag zijn.

Ik wil nog eens herhalen dat wij deze studie fantastisch vinden. Het is goed dat we daaraan begonnen zijn. Het is inderdaad een heel mooi werkstuk. Maar het is een startpunt. Dat is wat we willen benadrukken. Ik heb begrepen dat u dat volgt, minister.

Ik begrijp dat u voor twee sporen kiest als het over recyclage gaat. Ik kan dat voor een stuk ook wel volgen, maar mijn grote zorg is dat we nu niet kiezen voor twee sporen, maar voor één, omdat we de capaciteit en de mogelijkheden voor die virgin plastic zo groot maken, dat de rest uit de markt geconcurrereerd wordt. Ik denk dat dat de grote uitdaging is, om daar een evenwicht in te vinden.

Maar goed, we zijn begonnen aan een heel interessant traject. Het is zeer belangrijk dat daar verder grondig over wordt nagedacht, maar dat we dat ook samen doen, en dat het niet alleen gebeurt met de industriële sector, maar ook met het middenveld, ook met de milieubeweging, ook met de vakbonden, zodanig dat al die neuzen in dezelfde richting staan en dat we samen kunnen werken aan een klimaatneutrale wereld, waar we toch allemaal naar hunkeren en naartoe willen werken. Dat is mijn oproep.

**Robrecht Bothuynne (CD&V):** Ik denk dat dat een oproep is die door iedereen gedeeld wordt.

**De voorzitter:** De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over strategische transformatiesteun voor DPG Media – 664 (2020-2021)**

**Voorzitter: de heer Robrecht Bothuynne**

**De voorzitter:** Mevrouw Gennez heeft het woord.

**Caroline Gennez (sp·a):** Ik heb met veel aandacht de vorige vraag gevolgd en ik zou me willen aansluiten bij de vraag van de heer Gryffroy en mevrouw Schauvliege om diepgaander en constructief van gedachten te wisselen over de duurzame transitie naar de CO<sub>2</sub>-arme economie. Dat is al een voorafname op de regeling der werkzaamheden. Mocht ik ze niet kunnen bijwonen omdat de commissie te lang uitloopt, dan heb ik mijn steun toch al betuigd.

Minister, de Vlaamse Regering besliste om bijna 1 miljoen euro strategische transformatiesteun (STS) toe te kennen aan DPG media. Voor DPG kadert die binnen de transformatie van het bedrijf naar een crossmediaal platformbedrijf, dat vooral mikt op een verdere digitalisering. Het bedrijf zou daarvoor opleidingen organiseren. En de Vlaamse overheid compenseert, in het kader van de STS, een deel van de kosten van die opleidingen.

We hadden kort de discussie in het kader van de beleidsnota, met betrekking tot het instrument van strategische transformatiesteun, en ik citeer even: "In het najaar van 2020 wordt – rekening houdend met het relanceplan – gestart met een heroriëntering van de maatregel waarbij STS zich zal ontwikkelen tot een meer gericht instrument, dat ingezet kan worden om bij te dragen aan de versterking van de strategische internationale competitiviteit en de duurzaamheid van de Vlaamse economie." Een heel mooi streven, dat wij alvast steunen. Maar in het kader van dit concrete dossier hebben we drie concrete vragen voor u, minister.

Hoe draagt de steun aan DPG Media bij aan het behalen van deze doelstelling uit de beleidsnota?

Werd er een analyse gemaakt die controleert of DPG Media de opleidingen niet zou plannen en het transformatietraject naar een platformbedrijf niet zou doorlopen wanneer ze de STS niet zou krijgen? Zo ja, wat is het resultaat van de analyse en hoe werd deze uitgevoerd?

Werd de verwachte return voor de Vlaamse economie aangetoond? Zo ja, hoe en welke return wordt er verwacht?

**De voorzitter:** Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** Collega Gennez, bij wijze van inleiding wil ik het dossier toch een beetje kaderen. DPG Media heeft steun ontvangen voor opleidingen in het kader van de strategische transformatiesteun. Dit is een open steuninstrument van het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) voor investerings- en opleidingsubsidies. Het instrument bestaat sinds 2013. In lijn met de EU-staatssteunregels verstrekt VLAIO 20 procent opleidingssteun en 8 procent investeringssteun. De investeringssteun is alleen mogelijk voor kmo's en grote bedrijven die gelegen zijn binnen de zogenaamde steunkaartgebieden.

In de periode 2013 tot eind 2019 werd ongeveer 250 miljoen euro aan steun toegekend in 380 dossiers. 110 miljoen euro van die steun is bedoeld voor opleidingen. Ongeveer twee derde van de dossiers zijn van kmo's, voor iets minder dan de helft van het steunbedrag. Als je kijkt naar het steunbedrag, is de helft kmo's, en als je kijkt naar de dossiers, dan is twee derde afkomstig van kmo's.

De strategische transformatiesteun heeft als doel om grotere innovatieve veranderingsprocessen in bedrijven te faciliteren. De projecten worden beoordeeld door een onafhankelijke commissie bij VLAIO op basis van de volgende criteria: de projectkwaliteit, dus de mate van innovatie; de impact op de onderneming, onder andere de internationalisering, de verduurzaming en de tewerkstelling; de bredere impact op de Vlaamse economie.

In de begroting van 2020 was er 28 miljoen euro ingeschreven. Bij de begrotingsopmaak 2021 wordt in eenzelfde bedrag voorzien.

In de beleids- en begrotingstoelichting (BBT) heb ik aangekondigd dat ik die strategische transformatiesteun meer gericht zal inzetten met meer focus op enkele prioriteiten. Ik heb daar vorige week ook uitleg over gegeven.

Op welke punten wil ik bijsturen? Ten eerste wil ik de beoordelingsscores verstrengen, namelijk internationalisering en verduurzaming moeten voor mij de primordiale parameters worden. Ten tweede wil ik inhoudelijk bijsturen. Het innovatiecriterium moet nog meer helder gedefinieerd worden, internationalisering moet ook geherdefinieerd worden en de parameter verduurzaming op sociaal en ecologisch vlak wil ik ook meer helder afbakenen. Ten derde: de toename van tewerkstelling wordt voor mij ook een bijkomend ontvankelijkheidscriterium, waardoor het systeem van de bonussteun niet langer relevant zal zijn. Ten vierde zou ik het aantal beoordelingscriteria een beetje willen afslanken. Ik voorzie dat we daar in de eerste maanden van volgend jaar een kader rond kunnen tekenen.

**Caroline Gennez (sp.a):** Sorry, minister, het vierde criterium heb ik niet verstaan. Het kan aan mijn verbinding liggen.

**Minister Hilde Crevits:** Het vierde criterium is dat het aantal beoordelingscriteria afgeslankt moet worden. Ik wil dus meer focus in de criteria, minder criteria en beter gedefinieerde begrippen rond innovatie, internationalisering en duurzaamheid. Ik wil ook dat de toename van de tewerkstelling sowieso een ontvankelijkheidscriterium wordt. Ik kan dat niet zomaar veranderen, we moeten daar een heel proces voor doorlopen.

Dan kom ik nu bij het dossier van DPG Media. De steunaanvraag van DPG Media dateert van maart 2020. Omwille van de rechtszekerheid voor de bedrijven worden de ingediende dossiers beoordeeld op basis van de regels die van toepassing waren op het moment van indiening. Het volledige aanvraagdossier en de beoordelingsfiches zijn ook ter inzage gelegd in het Vlaams Parlement. Er zijn een aantal elementen in het dossier die een rol spelen in de positieve beoordeling voor STS-steun. Die onafhankelijke commissie heeft zich daarover gebogen. De verslagen zijn dus door anderen opgemaakt.

Ten gronde is het transformatieproject van DPG Media een reactie tegen de grote globale spelers waarvan de onderneming zich wil differentiëren. DPG Media zal zich door de realisatie van deze transformatie profileren als een lokaal alternatief voor wereldspelers zoals Netflix, Amazon, Google en Facebook. Het project wordt ook gekenmerkt door multidisciplinaire samenwerkingsverbanden met uiteenlopende bedrijven in Vlaanderen die technologisch sterk staan. Ik geef enkele voorbeelden: met het Gentse bedrijf Trendskout heeft DPG Media een intensieve samenwerking op het vlak van artificiële intelligentie; voor Print & Online artikelcategorisatie wordt de categorisatie zelf aangeleverd door Zeticon, een spin-off van de

Universiteit Gent; en de technologie van 'realtime video recommendation' – dat zijn persoonlijke aanbevelingen zoals bij Netflix – werd uitgewerkt in samenwerking met Froomle, een Antwerpse startup.

Die samenwerking met wetenschappelijke instellingen en andere ondernemingen maakt deel uit van de bedrijfsstrategie. DPG Media is stichtende partner van Start it @KBC. DPG Media is ook partner van het imec I-Start incubatieprogramma. DPG Media zit in de adviserende raad van het HORIZON 2020 'Use Media project', samen met de VRT. DPG Media neemt ook deel aan het TETRA-project van de Thomas More Hogeschool. DPG Media wil dus eigenlijk, met een lokale insteek en lokale partners, een antwoord bieden op een sterk geglobaliseerde toestand in de mediasector.

Quid als DPG de steun niet zou krijgen? Een belangrijke voorwaarde die Europa oplegt om steun te kunnen geven, is dat er een noodzaak moet zijn aan steun en dat de steun een stimulerend karakter moet hebben. Bij de beoordeling van een STS-project wordt hier ook specifiek naar gepeild met een apart hoofdstuk in het transformatieplan. Over de noodzaak van opleidingen bestaat geen discussie: door de grote investeringsgolf bij DPG Media komen er heel wat veranderingen voor de werknemers. Hierdoor ontstaat een noodzaak aan opleidingen en trainingen. Wat de additionaliteit van de steun betreft, argumenteert DPG Media dat ze met de steun het opleidingsaanbod verbreden en versterken.

Als de steun niet verkregen wordt, zou een belangrijk en essentieel pakket aan investeringen en opleidingen vertraagd uitgevoerd of zelfs geschrapt worden. Dat kan ook geïllustreerd worden aan de hand van de omvang van het opleidingsplan. DPG Media zal in een periode van drie jaar circa 9 miljoen euro spenderen aan opleidingen of 3 miljoen per jaar. Volgens de sociale balans bedroegen de opleidingsuitgaven van DPG Media in 2019: 1,495 miljoen euro. Dat is dus duidelijk een uitzonderlijk omvangrijk opleidingsprogramma.

Wat is de return? In de eerste plaats is DPG met 1.075 werknemers een zeer belangrijke werkgever in Vlaanderen. Die werkgelegenheid wordt door de investeringen en de trainingen veiliggesteld. Tijdens de projectperiode zal de werkgelegenheid verder stijgen met 25 personen. Ik vind dat ook belangrijk, omdat deze strategische concentratie de verankering in Vlaanderen verzekert. De investeringen van DPG zijn echter ook van groot belang voor de ontwikkeling van de sector in Vlaanderen. Dat belang wordt versterkt door het multiplicatoreffect, dat berekend wordt op 2,5. Met het multiplicatoreffect wordt de toename van economische bedrijvigheid van andere bedrijven bedoeld door het realiseren van het project bij DPG Media. Dat cijfer is gebaseerd op een studie van VUB en KU Leuven, in opdracht van de VRT. De studie toont aan dat elke geïnvesteerde euro in de mediasector een meerwaarde van 2,5 euro genereert in de Vlaamse economie. De in het antwoord op de eerste vraag toegelichte sectoroverschrijdende samenwerkingsverbanden tonen bovendien aan dat dit project ook door middel van kennisdeling en de daarmee gepaard gaande spillovereffecten een positieve impuls geeft aan onze economie.

Dus samengevat, collega's, het dossier voldoet eigenlijk aan alle voorwaarden van het huidige systeem voor strategische transformatiesteun en dat is ook de reden waarom na het doorlopen van de procedure de regering positief heeft beslist over de toekenning van die steun.

**De voorzitter:** Mevrouw Gennez heeft het woord.

**Caroline Gennez (sp.a):** Minister, ik dank u voor het antwoord. Ik heb al eerder gezegd dat sp.a absoluut niet tegen het instrument van strategische informatie-steun is. Ik vind het een goed instrument van publiek-private samenwerking (pps),



zeker wanneer het opleiding en vorming aangaat waarbij de overheid mee investeert in opleidingen die bedrijven 'on the job' en naar jobtransformatie geven.

Dit is een positieve insteek. Maar dat betekent niet dat we niet kritisch zijn voor het instrument en vooral voor hoe het moet worden ingezet. Ik denk dat we het daarover eens zijn, want hetzelfde staat in de beleidsnota. Ik zal minister Diependaele even quoten: "We moeten selectiever zijn met subsidies." Ik denk dat dit geldt voor de tweede coronagolf, maar misschien geldt dat ook wel voor relance en moeten we middelen maximaal inzetten daar waar de return on investment voor onze Vlaamse economie en arbeidsmarkt het grootst is.

De investeringen die DPG Media doet inzake digitale omslag zijn noodzakelijk en voldoende innovatief. Een van de voorwaarden is ook de tewerkstelling. Ik heb in het dossier gelezen dat de tewerkstelling van 492,3 voltijdsequivalenten (vte's) op peil moet blijven, dat is de gemiddelde tewerkstelling tijdens het boekjaar 2018. U geeft aan dat er 25 extra jobs in de pijplijn zitten. Dat kon ik in dit dossier niet meteen zien, maar dat is toch nog een vrij beperkte groei wanneer we de referentie nemen van 2018. Is dat ten opzichte van dat cijfer?

De cruciale vraag is of DPG Media deze opleidingen en transformatie niet uitgevoerd zou hebben of niet zou kunnen uitvoeren zonder die steun. Als we dan kijken naar de bedrijfswinst op het nettoresultaat, dan is het antwoord op die vraag volgens ons eerder 'neen'. Dat bedrijf is winstgevend genoeg en heeft de schaal, de capaciteit en de noodzaak om zelf die transitie te ondersteunen. De vraag is of 1 miljoen euro steun op een winst van 183 miljoen euro over het boekjaar 2019 het verschil zal maken.

Minister, in die zin wil ik mijn pleidooi voor het heroriënteren van het instrument kracht bijzetten door een aantal recente voorbeelden te geven van bedrijven die strategische transformatiesteun ontvingen. DAF Trucks Vlaanderen kreeg tweemaal 2 miljoen euro strategische transformatiesteun versus 11 miljoen winst in 2019. CNH Industrial Belgium kreeg 1 miljoen euro transformatiesteun versus 270 miljoen euro dividend uitgekeerd in 2019. Volvo Cars Belgium kreeg 2 miljoen euro transformatiesteun met een dividend van 127 miljoen euro. Als u die bedragen tegen elkaar afzet, dan zult u zelf ook wel aanvoelen dat de strategische transformatiesteun moet worden geheroriënteerd. Ik wil meteen een voorstel doen waarbij, zoals u zegt, het instrument met die vier criteria wordt gefinetuned, maar waarbij aanvullend wordt bekeken welk type bedrijven het meest gebaat is bij die strategische transformatiesteun. Wij denken dat het niet nodig is om dan de grote beursgenoteerde multinationals die heel wat dividenden uitkeren, op die manier te ondersteunen, maar wel eerder de lokaal verankerde kmo's, start-ups en scale-ups, die die transformatie zonder die aanzienlijke bedragen waarschijnlijk niet zouden kunnen genereren.

Wij zouden dus eigenlijk willen toevoegen dat de subsidies van de strategische transformatiesteun niet naar dividend-uitkerende bedrijven mogen gaan en zo dus de focus op lokale verankering versterken. Minister, we zijn daarmee niet alleen.

**De voorzitter:** Mevrouw Gennez, wilt u afronden?

**Caroline Gennez (sp·a):** Ik wil mijn punt op een constructieve manier maken.

**De voorzitter:** Het is constructief, maar het duurt gewoon eventjes te lang.

**Caroline Gennez (sp·a):** Ik ging nog afsluiten met een verwijzing, voorzitter, waarmee u misschien tevreden zult zijn: naar het VARIO e-colloquium, dat ik gevolgd heb en waar u vorige donderdagnamiddag aan participeerde. Daar was er een stemming over wat nodig is in de economie om van Vlaanderen de meest innovatieve regio te maken, of om er een top-innovatieve regio van te maken. Het

antwoord met de meeste stemmen was: een efficiënt en doeltreffend innovatiebeleid. De derde meeste stemmen had: een brede, geïntegreerde visie op innovatie. Wij denken dat het finetunen van ons instrumentarium daar zeker een belangrijk element van is. Wij hopen dat we daar snel tot actie kunnen overgaan, want dit blijkt ook in tijden van crisis toch iets te veel op water naar de zee dragen. We denken dat het beter kan. Vandaar onze suggesties.

**De voorzitter:** Dank voor de suggesties. Zijn er nog collega's met korte replieken of suggesties?

De heer Annouri heeft het woord.

**Imade Annouri (Groen):** Ik vind de vraag van collega Gennez terecht. En ook haar opmerking, die zij in haar tweede korte en constructieve tussenkomst heeft gemaakt, is dat.

Minister, toen de steun voor DPG Media bekendraakte, was er veel commotie over. Er waren twee soorten van commotie. Sommigen stelden de vraag of alles wel correct was verlopen en of dat klopte. Ja, alles is correct verlopen, zoals u terecht aanhaalde. Het is de normale manier van werken, conform de procedure die er is. De steun werd op een juiste manier verleend. Ik ben het ook volledig eens met de opmerking die u maakte, dat er meer moet worden gefinetuned en dat er vragen kunnen worden gesteld en dat dat onder de loep moet worden genomen.

Maar het volgende vind ik persoonlijk wel problematisch en namens mijn fractie wil ik dit toch wel zeggen. In deze periode wordt nagedacht over elke vorm van overheidssteun en over de vraag aan wie wij die geven. Wij zien dat heel wat kleine lokale bedrijven, die een impact hebben en lokaal verankerd zijn, het heel moeilijk hebben en nood hebben aan alle vormen van steun. Het valt dus in deze periode heel moeilijk uit te leggen voor mezelf, laat staan voor de mensen, dat een bedrijf, dat het heel goed doet en dat een grote speler is, wat goed is voor dat bedrijf, ook aanspraak maakt op die middelen, terwijl het toch meer dan voldoende middelen heeft om, als het daarop wil inzetten, dat zelf te doen. Ik wil ook pleiten voor een finetuning die ervoor zorgt dat de bedrijven die daarvoor in aanmerking komen inderdaad lokaal verankerde bedrijven zijn, maar ook bedrijven die daar input- en outputgewijs het meest nood aan hebben en daar ook op de meest efficiënte wijze mee verder zullen raken, niet die bedrijven die zelf perfect in staat zijn om daarin te investeren, maar dat niet doen omdat er toevallig middelen voorhanden zijn die vanuit een hoger, bovenlokaal niveau worden aangereikt. We hebben daar een finetuning nodig, om het draagvlak voor dat soort strategische steun te kunnen garanderen.

**De voorzitter:** De heer Gryffroy heeft het woord.

**Andries Gryffroy (N-VA):** Met alle respect voor mijn waardevolle en fijne collega's Imade en Caroline, maar het zal u niet verwonderen dat ik totaal niet akkoord ben met wat u hier komt vertellen. En dit om een paar redenen.

We zitten in een vrije markt. Als u zegt dat de bedrijven lokaal verankerd moeten zijn, dan is dat goed. Dat is een positief iets. Maar u zegt ook dat ze geen dividend mogen uitkeren, of ze komen niet in aanmerking. Sorry, maar dat gaan wij niet bepalen. Het is al moeilijk genoeg om die industrie hier te houden, om ze hier te laten investeren of om ze hier te krijgen. Als wij nog eens gaan zeggen dat ze geen dividend mogen uitkeren of dat ze niet te veel winst mogen maken, omdat ze anders die transformatiesteun niet krijgen, moeten we dan verwonderd zijn dat diezelfde bedrijven voor de volgende investering die ze willen doen zullen gaan shoppen? En dan komen ze plots terecht in – ik zeg maar iets – Slovenië. En dan gaan we allemaal verwonderd zijn dat die bedrijven geleidelijk aan verhuizen naar Slovenië. Dat is niet alleen omwille van de kostprijs van de arbeid, dat is ook

omwille van bijvoorbeeld wat ze in return van de overheid krijgen als ondersteuning, enzovoort. Of je dat nu graag hebt of niet, het is zo. Wij zullen dat niet veranderen. Wij hebben ook niet in de hand wat er gebeurt met die winsten en met die dividenden.

Wat ik wél weet, is dat er dankzij de investeringen die zij hier doen, hier jobs bij komen, en vooral ook dat heel veel lokale kmo's, als onderaannemers, als klanten of als leveranciers, aan de bak raken. Ik spreek uit eigen ervaring, met het bedrijf dat ik heb gerund tot eind 2014. Mijn klanten waren heel typisch de bedrijven die gemakkelijk konden verhuizen, maar die toch hier waren, vanwege goede werkkrachten, vanwege transformatiesteun enzovoort. Ik stelde achttien mensen tewerk. En zonder die bedrijven ... Als we een industriële kaalslag hadden, had ik misschien maar twee mensen kunnen tewerkstellen. Dat is het verschil. Om nu plots te zeggen dat we er ook een dividend aan zullen koppelen, nee, dat kan ik niet begrijpen. Dat doe je niet. Je kijkt naar wat je return is, je lokale verankering, maar je koppelt dat niet aan winst en dividenden. Tenzij je natuurlijk gaat voor een staatseconomie, dan kun je dat doen. En dat is blijkbaar wat u meer voorstaat.

**Robrecht Bothuynne (CD&V):** Mijnheer Gryffroy, ik dank u voor uw genuanceerde tussenkomst.

U hebt eigenlijk geen ongelijk. Dit debat is zo oud als het systeem bestaat. Ik heb een verleden bij de Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO) en ook daar werd vaak kritisch gekeken naar de grote bedragen aan steun die soms naar grotere bedrijven of grote projecten gingen. Maar het is een keten in de economie. Dit is een manier om een aantal grote transformaties in de economie en bij grotere bedrijven en vaak ook middelgrote bedrijven te ondersteunen en waar te maken. Iets anders is misschien de selectiviteit en de grootteorde van de transformatie die we binnen de gesteunde bedrijven kunnen bewerkstelligen. Misschien kunnen we de lat daar nog iets hoger leggen.

De minister zal het ons ongetwijfeld allemaal kunnen vertellen.

**De voorzitter:** Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** Ik heb met een milde glimlach geluisterd naar de discussies die aan de gang waren, omdat ik exact alle punten die jullie aanhalen, collega's Genez, Annouri, Gryffroy en Bothuynne, met mijn kabinet al zeer, zeer uitvoerig heb bediscussieerd. Ik verwijs bijvoorbeeld naar de link die wordt gemaakt met winst, dividenduitkering. Ik zit ook wat gewrongen: in plaats van zoveel dividenden uit te keren, kun je dat geld toch beter gebruiken om te investeren. In die zin volg ik collega Gryffroy, dat dat een lastige zaak is. Collega Genez heeft ze opgesomd: DAF, Volvo, CNH, dat zijn allemaal heel, heel belangrijke buitenlandse werkgevers. Het is eigenlijk heel eenvoudig. Als ik op bezoek ga bij die bedrijven en men vraagt zich vanuit de hoofdzetel af waar ze een investering moeten doen, dan is vaak net de strategische steun die erbij komt de trigger om ervoor te zorgen dat de investering bij óns gebeurt, en dat er bij óns werkgelegenheid komt. Daarom zeg ik: ik wil dat instrument echt met nog veel meer focus inzetten. Dat wil ik. Wij hebben daarover uitgebreid gedebatteerd en ook jullie zullen daar nog over debatteren. Van mij moet er een focus komen, maar die focus moet ook liggen op dat internationale, die extra tewerkstelling, die verduurzaming. Ik ben zeker bereid om dat te doen. Maar zolang je je instrument niet hebt verbeterd, moet je natuurlijk wel de criteria toepassen. Ik ben blij, collega Annouri, dat u dat ook fair toegeeft. We hebben het ter inzage gelegd, zodat jullie ook konden zien dat die procedure correct is gevolgd. Het is een gelijk speelveld voor iedereen.

Zomaar criteria aanpassen vraagt ook wel werk. Ik ben het absoluut met minister Diependaele eens dat we onze euro's in deze tijden gericht moeten inzetten. We zullen die focus dus ook wat richting duurzaamheid en tewerkstelling leggen. Maar

wat DPG betreft, vind ik het, zelfs met de nieuwe criteria, onvoorstelbaar waardevol voor Vlaanderen dat zo'n mediabedrijf kan zeggen dat het naast al die internationale spelers wil kunnen staan en dat het, door die samenwerking met de Vlaamse spin-offs, zich duurzaam wil verankeren in het Vlaamse weefsel. Dat is een motivatie waar ik ook kan achterstaan.

Maar ik geef toe dat wij er zelf ook hard over hebben gediscussieerd, omdat het ook voor mij niet evident is. Ik vind het ook niet gemakkelijk om de link met die winst los te laten. Maar ik ben ervan overtuigd dat collega Gryffroy een punt heeft op dat vlak, ook als we de industrie bij ons willen houden. Vanuit andere wereld-delen kijkt men ook naar waar de overheid het hartelijkst is voor de bedrijven. Zeker opleidingssteun, collega's, is voor mij belangrijk. Ik ben minister van Werk, maar ben ook minister van Onderwijs geweest. Als ik weet dat de miljoenen naar de mensen op de werkvloer gaan, naar opleidingen zodat ze beter kunnen omgaan met digitale aspecten, dan vind ik dat elke euro waard.

Ik zou dat niet aan de regering gevraagd hebben als ik er niet achter stond. Dat stond ook in mijn beleidsbrief, die al ingediend was voor we DPG goedgekeurd hebben. Ik ga er wel mee akkoord dat we nog meer moeten inzetten op richting en selectiviteit. Dat zullen we ook doen. Ik heb ook zeer goed geluisterd naar jullie suggesties ter zake, die voor mij waardevol zijn om mee te nemen als richtsnoer voor de toekomst.

**De voorzitter:** Mevrouw Gennez heeft het woord.

**Caroline Gennez (sp-a):** Ik ben tevreden dat het instrument gefinetuned zal worden. Ik sta daar ook zeker achter. Wat DPG heel concreet maakt in dezen, is natuurlijk dat het sowieso om een 'lokaal cultuurproduct' gaat. Dat is inderdaad heel wat anders dan internationale spelers als DAF of Volvo. DPG bedient in eerste orde de Vlaamse markt en is ook aan het internationaliseren. Die verankering hier zou dus gegarandeerd moeten zijn. Daarom wil ik pleiten voor het versterken van het criterium van return on investment naar tewerkstelling, naar verankering en naar het bedienen of betrekken van andere lokale kleinere spelers. Wij denken dat dit nodig blijft, want voor die heel grote beursgenoteerde spelers zijn bedragen van 500.000 euro tot 1 miljoen slechts een peulschil, waar ze niet naar op zoek zijn. DPG heeft er zelf alle belang bij om in zijn bedrijfsvoering te innoveren en om te evolueren naar een digitale speler eerder dan een printspeler. Als het dat niet doet, dan zou er van DPG in de toekomst nog weinig sprake zijn. Dat is iets wat volgens mij mee in overweging genomen moet worden.

**De voorzitter:** De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de steun aan lokale handelaars tijdens de tweede coronalockdown en de resultaten van het platform koopinjebuurt.be – 756 (2020-2021)**

**Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne**

**De voorzitter:** Mevrouw Gennez heeft het woord.

**Caroline Gennez (sp-a):** Voorzitter, ik zal het heel kort houden en de inleiding overslaan, want ondertussen zijn de niet-essentiële winkels opnieuw opengegaan. Maar zelfs zonder die sluiting, denk ik dat het belangrijk is – en alle partijen hebben daar al veel aandacht aan geschonken – om de lokale handel te promoten. Corona maakt dat extra nodig.

Los daarvan denk ik dat we er belang bij hebben om onze lokale handelaars te ondersteunen in de concurrentiestrijd tegen de grote internationale platformen. Ik was dan ook gecharmeerd door de oproep van Mode Unie om in de plaats van een Amerikaans geïnspireerde Black Friday te proberen om een Vlaams geïnspireerde Red Friday in het leven te roepen. Ik wil uiteraard Red Friday niet in vraag stellen. Ik vond dat een heel goede suggestie van Mode Unie, ook om inhoudelijke redenen, collega's. Mode Unie wil op deze dag de lokale handelaars centraal zetten en consumenten aansporen om zoveel mogelijk lokaal te kopen. Die lokale winkels hebben onze steun nodig en de grote ketens kunnen zichzelf wel redden, zegt Mode Unie.

Wij ondersteunen graag deze oproep. Ik denk dat de regering dat ook wel doet. Daarom heb ik een heel concrete informatieve vraag.

Tijdens de vorige sluitingsperiode werd het platform koopinjebuurt.be opgestart. Hoe loopt dit platform? Zijn er nog andere acties gepland om lokaal kopen te promoten?

**De voorzitter:** Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** Collega, ik zal ook proberen wat korter te antwoorden, want ik zie dat we nog maar vier vragen afgehandeld hebben.

Ik geef u de cijfers, collega Gennez. Er zijn 14.985 ondernemers geregistreerd in de database van koopinjebuurt. De bezoekcijfers zien eruit als volgt: tussen 6 april en 30 juni waren er 167.961 paginaweergaves voor 68.127 gebruikers. Dat verminderde een beetje in de periode van 1 juli tot 29 oktober, wat eigenlijk ook logisch is, omdat de winkels weer open waren. Tussen 30 oktober en 30 november waren er 8587 paginaweergaves voor 3073 gebruikers.

Het grote succes tijdens de eerste lockdown is ongetwijfeld toe te schrijven aan het feit dat vele Vlamingen dan echt de klik maakten naar lokaal kopen. Het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) heeft in die periode ook geïnvesteerd in de promotie van de website op sociale media. Je ziet dat die bezoekersaantallen echt mee evolueren met de lockdownmaatregelen. Ik ben eigenlijk erg blij dat dat zo succesvol was.

Ondertussen hebben we er in de tweede lockdown voor gekozen om echt in te zetten op het versterken van de handelaar zelf door het opleidingsinitiatief Eerste Hulp bij Online verkoop, waardoor de handelaar zelf een sterke onlineband kan opbouwen met de consument. Die interesse is spectaculair groot. Er zijn duizenden inschrijvingen voor de webinars, er zijn er al drieduizend ingeschreven voor de eerste vijf. Ik vind het ook een goede zaak dat daar heel veel interesse voor is, en ik hoop dat veel ondernemers ook de sprong maken naar online.

**De voorzitter:** Mevrouw Gennez heeft het woord.

**Caroline Gennez (sp·a):** Bedankt voor uw antwoord. Het wordt ongetwijfeld vervolgd. Ik hoop dat corona toch de positieve outcome heeft om ook de digitale innovatie van ons lokale shoppingapparaat te versterken. Want iedereen weet hoe groot de concurrentie is van de internationale platformen, die dan ook nog eens over onze data beschikken en daarmee aan de haal gaan. Zo voeden ze een selffulfilling prophecy waardoor wij almaar meer met producten vanop die platforms bestookt worden. U hebt zeker mijn steun voor die overgang en die promotie van lokale producten.

**De voorzitter:** De heer Vanryckeghem heeft het woord.

**Kurt Vanryckeghem (CD&V):** Bedankt, minister. Ik weet dat u al heel veel maatregelen hebt genomen om het lokaal kopen te stimuleren en onze ondernemers

volop op de digitale kar te laten springen in deze tijden. Het is in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van de ondernemer om daar werk van te maken, maar Vlaanderen kan hen daarin bijstaan. Met koopinjebuurt is alvast een goed platform aanwezig dat mensen die belang hechten aan lokale ondernemers, moet faciliteren om die keuzes te maken. Het kan natuurlijk nooit een volwaardig alternatief zijn voor de Bol.com's en de Zalando's van deze wereld. Het succes van koopinjebuurt hangt mede af van de websites van de individuele ondernemer waarnaar men doorverwezen wordt.

Maar ook binnen het format van koopinjebuurt is er hopelijk toch nog ruimte voor enige verbetering. Want ik zie in Mechelen dat je bij de eerste hit onder 'boeken' bij lederwaren terecht komt. En als je zoekt op fietsen kom je in een schoenenwinkel terecht. Als je in Waregem op etenswaren zoekt kom je ook bij een schoenenwinkel terecht.

Op welke manier kan dit worden geëvalueerd en kan dit verder deel uitmaken van een strategie van de Vlaamse Regering om het lokaal kopen, zeer terecht, verder te stimuleren?

**De voorzitter:** Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** Er is altijd ruimte tot verbetering. Wie niets doet, kan moeilijk verbeteren. Het is pas als je iets doet dat je erin kunt verbeteren.

Misschien nog specifiek wat collega Vanryckeghem betreft: het is inderdaad zo dat koopinjebuurt een zoekmotor is en geen webshop. Maar uw opmerkingen waren to the point, in die zin dat de trefwoorden niet bij de juiste resultaten terechtkwamen. We gaan dat zeker opvolgen om dat te bekijken.

**De voorzitter:** De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de publicatieoutput van de Vlaamse wetenschappers – 758 (2020-2021)**

**Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne**

**De voorzitter:** De heer Gryffroy heeft het woord.

**Andries Gryffroy (N-VA):** Er is een persbericht geweest van Statistiek Vlaanderen waaruit blijkt dat wetenschappers in Vlaanderen in 2018 28 wetenschappelijke artikelen hebben gepubliceerd per 10.000 inwoners. Daarmee moeten we vaststellen dat de groei van de Vlaamse publicatieoutput steeds lichtjes verder stijgt. In vergelijking met de andere landen van de Europese Unie scoort Vlaanderen relatief goed. Samen met bijvoorbeeld de Scandinavische landen en Nederland realiseert Vlaanderen de hoogste publicatieoutput per 10.000 inwoners.

Het is de ambitie van de Vlaamse Regering om het draagvlak voor wetenschappelijk onderzoek te verhogen. Dat kan dan door drempelverlagend te werken. Hiervoor worden al enkele waardevolle initiatieven georganiseerd, zoals bijvoorbeeld de Dag van de Wetenschap.

Mijn vraag is welke initiatieven u bijkomend zult nemen. Op welke manier worden deze publicaties ook publiek toegankelijk en raadpleegbaar?

**De voorzitter:** Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** Dit is een belangrijke vraag, collega Gryffroy. Ik ben blij dat u er aandacht voor hebt. Tijdens de coronacrisis zien we dat de wetenschap meer dan ooit actueel is. We hebben heel wat initiatieven. Er is de Dag van de Wetenschap. Er zijn eenmalige grootschalige evenementen, zoals het Sound of Science-festival en het and&-festival. Er is het BIG BANG Festival, dat in oktober 2021 van start gaat. Er zijn ook de initiatieven die het hele jaar door lopen, zoals EOS Wetenschap, met het tijdschrift EOS en de website Iedereen Wetenschapper. Er is ook het project ikhebeenvraag.be. Er zijn dus heel veel initiatieven.

Ik heb in de aangepaste besluiten inzake het Bijzonder Onderzoeksfonds (BOF) en het Industrieel Onderzoeksfonds (IOF) een aantal key performance indicators (KPI's) aangepast of toegevoegd, waardoor niet langer alleen het aantal publicaties telt, maar ook het belang van citaties, wat meer wijst op de kwaliteit van de publicaties. Die nieuwe aanpak is ook doorgetrokken in de convenanten die we afsluiten met andere onderzoekscentra in Vlaanderen. Die worden elke vijf jaar herbekeken.

Het is van belang om in internationale rankings niet alleen te kijken naar publicaties, maar ook naar citaties. Ook op dat domein heeft Vlaanderen een zeer goede en positief evoluerende positie. Bovendien wordt het onderzoeksportaal Flanders Research Information System (FRIS) meer en meer ingeschakeld om KPI's waar mogelijk beter te monitoren. Volgend jaar gaan we ook een beleidsplan Open Science maken. Dat is eind vorig jaar uitgewerkt. Het is voorgelegd aan de Vlaamse Regering. En daarin staat trouwens de rol van FRIS centraal.

Sinds 2008 verzamelt FRIS de metadata van al het publiek gefinancierd onderzoek in Vlaanderen. Daar zitten op dit ogenblik gegevens in van 84.000 onderzoekers en 452.800 publicaties. Dat is dus enorm veel. Via trefwoorden kun je dat beter gaan ontsluiten en heel gemakkelijk publicaties raadplegen. De kwaliteit wordt in FRIS afgedwongen door kwaliteitsregels in het IT-systeem, zodat info accuraat en volledig is. Dus ook wat de ontsluiting betreft, collega Gryffroy, zijn we echt op het pad der verbetering.

**De voorzitter:** De heer Gryffroy heeft het woord.

**Andries Gryffroy (N-VA):** We waren al niet slecht bezig, maar als we nog kunnen verbeteren, is dat altijd nog beter. Uit het rapport blijkt ook dat de belangrijkste bron van wetenschappelijke publicaties het hoger onderwijs is. Er is ook een gigantisch goede en sterke samenwerking tussen publieke instellingen – de Strategische Onderzoekscentra (SOC): het Vlaams Instituut voor Biotechnologie (VIB), de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO), imec enzovoort – en het hoger onderwijs.

Een aandachtspunt, dat ik ook in de vorige legislatuur al had, is hoe je dat bij de gewone man en vrouw brengt. We zien heel vaak dat die mensen met fantastische zaken bezig zijn, maar dat het te weinig publiek bekend is. Ik herinner mij een recente reportage over het coronavaccin en de coronamedicatie. Daarin was sprake van de winterlama bij VIB. Mijn echtgenote en twee volwassen kinderen keken zich de ogen uit, want zij wisten niet dat Vlaanderen daarmee bezig was.

Zijn er deze legislatuur initiatieven gepland om ook aan het grote publiek kenbaar te maken wat we allemaal doen en waar we allemaal goed in zijn?

**De voorzitter:** Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** Collega Gryffroy, ik ben mijn antwoord begonnen met te wijzen op onze wetenschapsfestivals en alles wat we doen. Dat is enorm. Maar er is zeker ruimte om de wetenschap en de dingen waar we mee bezig zijn, te populariseren, in de goede zin van het woord. Wij investeren ook jaarlijks 10 miljoen euro in partners voor WeCom. We doen dat door bijvoorbeeld dingen

samen te doen met de Universiteit van Vlaanderen. Er is ook de ambitie voor het Techfestival.

We hebben dat van VIB en de lama voor antivirale middelen ook absoluut gesteund. Er worden dus echt wel inspanningen gedaan, maar er is nog werk aan de winkel om dat bij het brede publiek te krijgen.

**De voorzitter:** De heer Gryffroy heeft het woord.

**Andries Gryffroy (N-VA):** Dat is de correcte conclusie, denk ik. Er is nog heel wat werk aan de winkel om het op een laagdrempelige manier bij het grote publiek te krijgen. Dat moet een blijvend aandachtspunt zijn, want uiteindelijk zijn het ook belastingmiddelen. Het is ook leuk dat de belastingbetaler kan zien wat er mee gebeurt en welke fantastische dingen er mee gedaan worden.

**De voorzitter:** De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de digitale quick scan – 761 (2020-2021)**

**Voorzitter: de heer Robrecht Bothuynne**

**De voorzitter:** De heer Gryffroy heeft het woord.

**Andries Gryffroy (N-VA):** Als de coronacrisis ons iets geleerd heeft, dan is het dat digitalisering steeds belangrijker wordt en ook meer dan ooit noodzakelijk is als bedrijven het hoofd boven water willen houden.

Om de digitalisering van onze bedrijven op gang te trekken of te verbeteren en om bedrijven een idee te geven van hun huidige digitaliseringsgraad, ontwikkelden het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO), het Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka) en Deloitte de digitale quickscan. Bedoeling van deze tool is om in kaart te brengen hoe sterk een bedrijf gedigitaliseerd is en wat eventuele werkpunten zijn. De tool werd ontwikkeld binnen het Programma Ondernemerschap van VLAIO om de digitalisering van de Vlaamse ondernemingen te versnellen.

Een eerdere studie van het hr-dienstverleningsbedrijf Acerta toonde echter aan dat 20 procent van de actieve Belgische beroepsbevolking het mentaal moeilijk lijkt te hebben met digitalisering. Om ervoor te zorgen dat bedrijven volop inzetten op digitalisering, moeten we er ook voor zorgen dat de werknemers mee zijn in het verhaal. Daarom heb ik de twee volgende vragen.

Wat zijn de concrete doelstellingen van deze digitale quickscan?

Hoe zult u ervoor zorgen dat niet alleen bedrijven, maar ook werknemers zich inschrijven in het verhaal van digitalisering?

**De voorzitter:** Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** Voka heeft in samenwerking met Deloitte een digitale quickscan ontwikkeld. Deze scan werd ontwikkeld en uitgerold binnen het Programma Ondernemerschap van VLAIO. Met de digitale quickscan wil men zo veel mogelijk Vlaamse ondernemingen op de digitale snelweg krijgen. De tool helpt in kaart te brengen hoe sterk een bedrijf gedigitaliseerd is en hoe het nog beter kan.

Naast Voka hebben de Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO) en Agoria eveneens een digitale scan met ondersteunende begeleiding gelanceerd met



vergelijkbare doelstellingen als de digitale quickscan. Elk van deze scans wordt ook door VLAIO ontsloten via het nieuwe webplatform.

De drie vermelde partnerorganisaties van VLAIO voorzien op jaarbasis ongeveer 1200 scans af te nemen bij bedrijven. Sinds de opstart van de drie projecten in de loop van de tweede helft van 2020 werden al 1214 scans afgenomen.

Het is inderdaad zeer belangrijk dat ook werknemers zich volledig inschrijven in het verhaal van de digitalisering. We moeten investeren in menselijk kapitaal. Het is dan ook hard nodig dat we onze werknemers voldoende wapenen tegen de sterk veranderende competentie- en opleidingsnoden. In de drie vermelde scan-instrumenten wordt ook aandacht gegeven aan het aspect 'competenties' in de digitaliseringsstrategie.

We nemen ook concrete acties. Zo werden er binnen een gezamenlijke oproep van het Europees Sociaal Fonds (ESF) en VLAIO al vijf projecten ondersteund met als doel de ontwikkeling en uitrol van begeleidingstrajecten die kmo's ondersteuning bieden bij het incorporeren van diverse hr-aspecten bij digitale transformatieprocessen. Daarnaast werden twee projecten goedgekeurd die gericht zijn op de ontwikkeling van praktijkgerichte opleidingen voor werknemers inzake cyberveiligheid, en ook voor opleiding inzake artificiële intelligentie.

Er is ook een masterclass rond digitalisering binnen het contract ondernemerschap, er is de oprichting van de Vlaamse AI-academie (artificiële intelligentie) en ook de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) draagt zeer actief bij aan het verhogen van de digitale skills bij werknemers. We hebben ook een online cursus AI om mensen heel laagdrempelig te leren omgaan met nieuwe digitale technologie.

Werknemers kunnen ten slotte op eigen initiatief opleidingen volgen via het Vlaams opleidingsverlof tijdens de werkuren, en de werkgever krijgt per opleidingsuur een forfaitair bedrag. Opleidingen die basisvaardigheden zoals digitale geletterdheid bevorderen of knelpuntopleidingen, zijn ook erkende opleidingen die hier recht op geven.

**De voorzitter:** De heer Gryffroy heeft het woord.

**Andries Gryffroy (N-VA):** Ik denk dat het een blijvend aandachtspunt zal zijn om het zo laagdrempelig mogelijk te maken zodat iedereen kan instappen. De 20 procent die niet actief meedoet aan de digitalisering, is soms ook de moeilijkst te bereiken groep.

Ik heb twee bijkomende vragen. Hebt u zicht op het succes van de digitale quick scan? In het kader van 'Vlaamse Veerkracht' is er 800 miljoen vrijgemaakt voor digitale transformatie, een budget dat normaliter bij Economie, Wetenschap & Innovatie (EWI) binnenkomt. Weet u al wat u zult doen met deze middelen?

**De voorzitter:** Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** Ik dacht dat ik de cijfers van het aantal scans al had gegeven. Er waren er 1200 voorzien en wij hebben er nu al 1214. Er komt ook een actie naar laaggeletterden om digibetisme tegen te gaan. Daar wordt specifiek werk van gemaakt.

**De voorzitter:** De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de uitstap van PMV en Finindus uit Borit – 762 (2020-2021)**

**Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne**

**De voorzitter:** De heer Gryffroy heeft het woord.

**Andries Gryffroy (N-VA):** Borit, een Vlaams bedrijf dat zich toespitst op waterstoftechnologie, wordt verkocht aan het Chinese beursgenoteerde bedrijf Weifu. Voor de verkoop was Borit in handen van PMV, Finindus, een investeringsfonds van de Vlaamse overheid en de staalproducent Arcelor Mittal. De Vlaamse Regering heeft de ambitie om Europese koploper te worden in onder meer waterstof. Ook in uw beleidsnota wordt hier de nadruk op opgelegd. U hebt ook al een paar keer aangegeven om dit jaar nog een waterstofstrategie voor te leggen. Het is dus merkwaardig dat uitgerekend PMV nu beslist om haar aandeel in een veelbelovend waterstoftechnologiebedrijf te verkopen. Vandaar mijn twee vragen. Hoe evalueert u deze uitstap van PMV? Op welke manier zult u dan wel inzetten op investeringen in waterstof?

**De voorzitter:** Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** Over dat onderwerp is er ook al diepgaand gesproken op mijn kabinet. Soms heb ik de indruk dat jullie ons bezig horen. PMV investeerde eind 2014 in Borit om samen met Finindus het industrieel investeringsprogramma voor het bedrijf mee te helpen realiseren. Er volgden nog verschillende financieringsrondes in de volgende jaren die het mogelijk maakten voor het bedrijf om zijn productiecapaciteit op te schalen en technische expertise op te bouwen. Deze groei ging altijd gepaard met creatie van lokale werkgelegenheid.

PMV is van oordeel dat het zijn rol als sociaal-maatschappelijke investeringsmaatschappij bij Borit gespeeld heeft. Het management van de onderneming stelde de noodzaak vast om de ontwikkelde knowhow internationaal te valoriseren. Daarbij had het bedrijf behoefte aan een strategische, industriële partner om de volgende fase van zijn internationale groei te ondersteunen. Het was voor de Belgische aandeelhouders niet mogelijk om daarin mee te stappen. Als minderheidsaandeelhouder was PMV ook niet in een positie om dit proces tegen te gaan. Het is gewoon niet mogelijk. Bovendien is het wel degelijk in het belang van de ontwikkeling van de onderneming.

Met de verkoop aan Weifu komt Borit terecht in een internationale groep die een belangrijke rol kan spelen in het waterstofecosysteem. Naast Chinese investeerders is de Duitse technologiegroep Bosch een vrij belangrijk aandeelhouder. De overname zal de verdere ontwikkeling van Borit in Vlaanderen ten goede komen. Zo is het belangrijk dat de technologie verder in Geel zal worden ontwikkeld – en dat is voor mij echt essentieel –, omdat de vestiging in Geel zal blijven dienen als onderzoekscentrum.

De exit van Borit moet geenszins geïnterpreteerd worden als de exit van PMV uit alle waterstofinvesteringen, integendeel. Op dit ogenblik worden vanuit verschillende afdelingen van PMV verschillende projecten en initiatieven bestudeerd in waterstoftechnologie of -toepassingen. PMV wil in de toekomst een belangrijke rol blijven spelen in dit segment.

Ik heb de Vlaamse waterstofvisie op 13 november zelf aan de regering voorgelegd. Ik denk dat iedereen in deze commissie er ook van overtuigd is dat we waterstof nodig zullen hebben in de transitie naar een duurzame economie en samenleving,

bijvoorbeeld voor het verduurzamen van de industrie en het zwaar transport. Maar momenteel is duurzame waterstof nog te duur en moeten we dus volop de kaart trekken van onderzoek en innovatie om die technologie verder te ontwikkelen.

Om deze waterstofvisie te realiseren, wil ik dus inzetten op onderzoek en innovatie. Om de juiste investeringen aan te trekken, moeten we een goed onderzoeks- en innovatielandschap rond waterstof creëren. Daarom zal ik eerst al kijken naar het versterken van de Vlaamse onderzoeksbasis. We hebben een onderzoeksagenda rond waterstof waaraan gewerkt wordt. Daarnaast is er ook het Moonshot-programma 'Klimaatsprong', het onderzoeksprogramma waarbinnen eveneens relevant waterstofonderzoek kan worden gefinancierd.

Vervolgens wil ik het Vlaams industrieel ecosysteem in waterstoftechnologie verder versterken. We hebben een bedrag van 125 miljoen euro vrijgemaakt voor de deelname van Vlaanderen aan het Europese IPCEI (important project of common European interest) rond waterstof, dat eind dit jaar wordt gelanceerd. Ik zal ook zoeken naar Europese cofinanciering voor een aantal Vlaamse investeringen, met name in het kader van Horizon 2020, Horizon Europe, het Europese ETS Innovation Fund, de Europese faciliteit voor herstel en veerkracht.

Zowel de overheid als PMV hebben in de toekomst dus een belangrijke rol te vervullen. De allerbelangrijkste reden is natuurlijk dat je als minderheidsaandeelhouder het proces dat hier wordt gevoerd, moeilijk of niet kunt tegenhouden.

**De voorzitter:** De heer Gryffroy heeft het woord.

**Andries Gryffroy (N-VA):** Minister, ik dank u voor het antwoord. De tweede vraag was inderdaad al behandeld, maar ik had ze al voor de begrotingsbesprekingen ingediend.

Wanneer een bedrijf intussen volwassen is geworden dankzij PMV, een overheidsbedrijf in de vorm van een nv, dan moet dat op een bepaald moment ook losgelaten kunnen worden. Wanneer men dan in een minderheidspositie zit, kan men zich inderdaad de vraag stellen in welke mate men daar iets over te zeggen heeft.

Wanneer we het hebben over lokale verankering – en dan kom ik terug op de vraag die ik zonet hebt gesteld en waarbij ik het niet eens was mevrouw Gennez –, ben ik wel akkoord. Ik vraag me dan ook af of, wanneer PMV participeert in een bedrijf, niet bijkomend moet worden bepaald dat het niet de bedoeling is een bedrijf volwassen te maken waarna het dan volledig in buitenlandse handen komt. U weet evengoed als ik dat Borit morgen zijn productie kan oppakken en verhuizen naar China. Het is trouwens ook de bedoeling een fabriek in China te openen, omdat er daar meer werk is voor hen, maar ze kunnen evengoed verhuizen naar Duitsland of Denemarken en dan zijn wij het bedrijf, ondanks onze inspanningen, kwijt. Ik zit daar een beetje mee gewrongen, maar ik ben benieuwd naar uw inzicht.

**De voorzitter:** Mevrouw Gennez heeft het woord.

**Caroline Gennez (sp-a):** 'Bien heureux de se retrouver ensemble', collega Gryffroy. Ik ben het eens met uw conclusie. Ik had de agenda van de commissie voor vandaag nog niet gespot, vandaar gisteren mijn tussenkomst in de plenaire vergadering over de strategische slagkracht van PMV. En dan vond ik het nogal evident om te vragen naar de reden van de terugtrekking uit een waterstofbedrijf. De Vlaamse overheid heeft aangegeven 125 miljoen euro te willen investeren in een waterstofstrategie. Iedereen is het daarmee eens, maar dan zal dat inderdaad in pps-vorm (publiek-private samenwerking) moeten gebeuren.

En dan is het inderdaad vreemd dat onze enige overheidsinvesteringsmaatschappij of publieke investeringsmaatschappij zich terugtrekt uit het bedrijf en dan nog wel

uit een bedrijf dat beursgenoteerd is in China, om daar met onze in Vlaanderen opgebouwde kennis naartoe te trekken. Dat vond ik vreemd en niet wenselijk, en vandaar een oproep om bij de hervorming van PMV uit te kijken naar een maximale Vlaamse verankering, omdat het de doelstelling is van een publieke investeerder om tot Vlaamse tewerkstelling, Vlaamse verankering, Vlaamse innovatie bij te dragen. Daar moeten wij de criteria extra scherp stellen.

**De voorzitter:** Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** Collega's, ik ben het zeker met die Vlaamse verankering volledig eens. Op dit ogenblik is de Vlaamse verankering ook een parameter in de samenwerkingsovereenkomst met PMV. Maar hier zitten we met een specifieke situatie. Men wil niet meer. Het enige alternatief zou een volledige overname geweest zijn. Dat wilden wij ook niet.

Ik denk dat we niet enkel op dit voorbeeld, dat in de krant is gekomen, moeten focussen. Als je de hele portefeuille van PMV bekijkt, zie je dat ze ruimschoots en zeer goed werken aan de Vlaamse verankering.

Collega's, ik heb misschien te weinig de aandacht gevestigd op het feit dat dit ook is ingegeven door de noodzaak om het bedrijf een sprong hoger te laten maken, naar internationale partnering en dus ook naar een doorbraak. In deze individuele case begrijp ik absoluut waarom PMV, genoodzaakt door de omstandigheden, deze keuze moet maken.

Het tweede deel van mijn antwoord, collega's, is ook belangrijk. We moeten een goed ecosysteem bouwen rond waterstof via onderzoek en innovatie. We moeten via technologie toekomst creëren. Ik was met de minister-president in Luxemburg. We zijn daar bij het European Environmental Bureau (EEB) geweest. Ik beantwoordde daarover gisteren een vraag in het parlement. Het ging dan over de grote projecten, specifiek over waterstof. Daar zei men ons dat het investeringsklimaat rond waterstof nog niet stabiel is. Wij kunnen een enorme toegevoegde waarde creëren door nu in onderzoek en ontwikkeling de focus zwaar daarop te leggen.

**De voorzitter:** De heer Gryffroy heeft het woord.

**Andries Gryffroy (N-VA):** Het zal altijd een spanningsveld zijn, wat de beste beslissing is. Die lokale, Vlaamse verankering vind ik wel belangrijk in de overweging of je in het begin al dan niet meestapt in een participatie. Fundamenteel onderzoek is uiteraard superbelangrijk want daar ontspringt alles. Daar ontstaat alles. Maar op een bepaald ogenblik moet je het upscalen, vermarkten. Dan zit je in een ander type van industrie, waarin PMV thuishoort. Ik weet dat het niet altijd simpel is, maar ik kan voorbeelden noemen, waar overheidsbedrijven in vervat zaten en waarbij zij de mogelijkheid hadden om er mee voor te zorgen dat het niet – zoals in dit geval – in Chinese handen terecht komt. Dat vind ik een beetje jammer. Mocht het een puur Duits of Deens bedrijf zijn geweest dat het overneemt, ik zou er minder problemen mee hebben. Niet dat ik problemen heb met de Chinezen, maar dat is zeer ver weg. De verleiding zal zeer groot zijn om op een bepaald ogenblik de boel hier op te pakken en naar ginder te gaan en dan zijn we de kennis en de technologie weer voor een stuk kwijt en worden we te afhankelijk van wat er buiten Europa gebeurt. We moeten dit aandachtspunt blijven opvolgen. Het zal niet het enige en het eerste of laatste dossier zijn.

**De voorzitter:** De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het garanderen van kwaliteitsvolle dienstverlening en eerlijke concurrentie in het licht van de wildgroei van barbierszaken – 780 (2020-2021)**

**Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne**

**De voorzitter:** Mevrouw De Vreese heeft het woord.

**Maaïke De Vreese (N-VA):** Minister, ik heb ongelooflijk veel zin gekregen in frietjes na de foto van u op Instagram in het kader van de Week van de Friet, maar ik zal die goesting even naast mij neerleggen en mij concentreren op onze kappers en barbiers.

Dit is een opvolgingsvraag. Ik stelde vorig jaar een vraag over oneerlijke concurrentie en de manier waarop we dat kunnen aanpakken. Vandaag kunnen we, na alle berichtgeving, niet voorbijgaan aan het feit dat onze kappers zaterdag actie voeren.

Minister, ik wil u vragen om, net zoals bij onze winkeliers, die vraag van onze kappers ernstig te nemen, hen te horen. Ik wil u vragen om die vraag door de Vlaamse Regering te laten meenemen naar volgende vergaderingen van het Overlegcomité. Dat geldt natuurlijk niet enkel voor onze kappers, maar ook voor alle andere ondernemers in niet-essentiële contactberoepen. Zij zijn ook toe aan een perspectief, een langetermijnvisie.

De vraag om uitleg van vandaag is een opvolgingsvraag van een vraag van 16 januari 2020. Begin dit jaar verscheen er in de pers dat er steeds meer kapperszaken en barbierszaken in Brugge bij komen. Uit controles bleek toen dat de voorschriften en de regels inzake tewerkstelling, sociale zekerheid, voedselveiligheid niet steeds nauwgezet worden nageleefd – de helft van de gecontroleerde zaken waren niet in orde – en dat de kwaliteit van de dienstverlening soms zeer bedenkelijk was. We merken ook op dat er in sommige zaken bepaalde nevenactiviteiten worden ontwikkeld die niet de bedoeling zijn. Die situatie is vandaag onveranderd gebleven in Brugge – althans, wat dat betreft, want de situatie is verder uiteraard totaal anders dan in januari. Maar op dat vlak is de situatie bij onze kappers onveranderd gebleven. Ik heb er in januari sterk voor gepleit om te waken over de kwaliteitsgarantie, een eerlijke concurrentie in de sectoren en dat er gecoördineerde controles met verschillende inspectiediensten, onder andere ook met de Vlaamse sociale inspectiediensten en de lokale politie, moesten komen. Dat is natuurlijk een taak van de lokale autoriteiten en de lokale politiediensten. Want dit is uiteindelijk niet enkel een Brugs probleem, maar een probleem dat zich overal in Vlaanderen voordoet.

In januari beloofde u om een gesprek aan te gaan met de verschillende sectoren. Daarnaast ging u, conform uw beleidsnota, bekijken wat de impact is van de vereenvoudiging van de toegang tot de zelfstandige beroepen met de betrokken sectoren en ging u het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) de instructie geven om een bevraging te doen bij de sectoren om een objectief beeld te krijgen. Dat is inderdaad belangrijk. Er zijn wel degelijk controles geweest in Brugge, maar nu krijg ik heel wat verhalen te horen. We moeten daar inderdaad een objectief beeld van krijgen. U vermeldde toen ook dat u de lokale besturen zou betrekken bij die bevraging.

Minister, wanneer bent u in gesprek gegaan met de verschillende sectoren inzake de kwalitatieve dienstverlening? Wat waren de conclusies van deze gesprekken?

Wat is de laatste stand van zaken van de bevraging van VLAIO bij de sectoren en de lokale besturen? Wanneer werd de bevraging door VLAIO uitgevoerd? Welke conclusies werden er getrokken?

**De voorzitter:** Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** Collega De Vreese, ik heb mijn administratie inderdaad de opdracht gegeven om met de verschillende sectoren een evaluatiegesprek te organiseren over hun ervaringen met de doorgevoerde hervorming van de toegang tot de zelfstandige beroepen. VLAIO zal tegen het einde van dit jaar een samenvattend verslag van die gespreksronde bezorgen.

Het gesprek met de sector van kappers- en barbierszaken heeft plaatsgevonden op 24 augustus 2020. De beroepsfederatie heeft haar bezorgdheid geuit over wat zij benoemen als een wildgroei van kapperszaken die aan te lage tarieven werken. Concreet is het, naar het aanvoelen van die sectororganisatie, voor kappers die de regelgeving correct respecteren moeilijk om nog aan een correcte prijs te werken. In die zin voel je dus specifiek bij deze organisatie op het eerste zicht wel een soort intuïtieve heimwee naar het oude systeem van toegang tot het beroep.

Ik geef mijn bedenkingen mee, mevrouw De Vreese, maar onder voorbehoud, want we zijn het nog aan het onderzoeken.

Ten eerste bestaat er geen uniform beeld. Andere sectororganisaties geven bijvoorbeeld aan dat ze geen enkel effect zien van het verdwijnen van de regelgeving.

Ten tweede moet de vraag of er ook daadwerkelijk een oorzakelijk verband is, nog worden beantwoord. Bij de afschaffing van de vestigingswetgeving hebben we net vastgesteld dat zaken als volksgezondheid, voedselveiligheid en andere vormen van veiligheid eigenlijk al gegarandeerd werden via – vaak federale – regels en dat er daarvoor ook controleorganen bestaan. Net daarom had de economische vestigingswetgeving niet echt nog veel meerwaarde en werd die ook afgeschaft.

We doen ook controles. De controles die u aanhaalde in uw vraag, hebben ervoor gezorgd dat ook de nieuwkomers zich aan de spelregels houden en dus eerlijk concurreren. Je kunt niet zomaar bijkomende beperkingen opleggen voor de toegang tot een beroep.

Ten derde is het ook van belang om te bekijken wat er achter die – begrijpelijke – bezorgdheid van de kapperssector zit. Ze geven onder meer het belang aan van voldoende kwaliteitsvolle opleidingen. Door de recente inkanteling van de ondernemerstrajecten van Syntra in VLAIO kunnen wij, in overleg met de sectorfederaties, dergelijke kwalitatieve opleidingen ook blijven aanbieden. Die vraag naar goede opleidingen kwam trouwens ook in andere gesprekken telkens naar voren.

Tegelijk heeft de kapperssector ook een aantal specifieke aandachtspunten naar voren geschoven, bijvoorbeeld rond stoelverhuur, het invoeren van een maximum aantal kapsalons per gemeente enzovoort. Die vragen naar overheidsregulering zijn zeker niet het algemene beeld dat uit de gespreksronde van VLAIO naar voren komt en het is voor mij ook moeilijk om daarop in te gaan. Concurrentie is eigenlijk wel een goede zaak, maar die concurrentie moet wel eerlijk zijn. Als dat niet zo is, moet er opgetreden worden. Veel van de controlemechanismen daarvoor zitten op het federale niveau. Ik zal wel op basis van het rapport van VLAIO bekijken welke vragen en aanbevelingen we hierover aan de federale collega's kunnen richten.

U weet dat er een nieuw decreet is op de beroepskaarten, waarin een stevige verstrenging is opgenomen. Voor klassieke ondernemingen, en dat zijn niet alleen kebabzaken maar ook barbiers en kapperszaken, wordt een startkapitaal van

18.600 euro gevraagd. We zien nu waarom het niet slecht is dat ik die lat leg. Als we inbreuken vaststellen op het vlak van loon of zwartwerk, zal niet alleen de werknemer zijn arbeidskaart verliezen, maar kan ook overgegaan worden tot het intrekken van de beroepskaart.

Ik hou het niet bij woorden, collega De Vreese. Het toeval wil dat ik gisteren nog de beroepskaart van een barbier in Brugge heb ingetrokken. Het betrof hier een zogenaamde vennoot. Bij controle door de inspectie bleek dat het in feite om een werknemer ging en dat er dus een single permit nodig was. Er was dus sprake van schijnzelfstandigheid om zo de single-permitmethode te ontwijken. Als je een buitenlandse werknemer via single permit in dienst wil nemen, moet VDAB eerst een onderzoek doen om na te gaan of er op de Vlaamse arbeidsmarkt voldoende arbeidskrachten beschikbaar zijn. Enkel als dat niet het geval is, kan men een buitenlandse werknemer aantrekken. De beroepskaart wordt toch wel vaak misbruikt om de loonvereisten gekoppeld aan een single permit te ontwijken. Ik laat dit dossier dus zeker niet los, collega.

U stelde ook een vraag over de stand van zaken van de bevraging van VLAIO. Die vraag heb ik eigenlijk al beantwoord. Er werd akte genomen van alle opmerkingen. Ik hoop de evaluatie met alle sectoren afgerond te krijgen tegen eind dit jaar om dan een aantal beleidsinitiatieven te kunnen ontwikkelen.

**De voorzitter:** Mevrouw De Vreese heeft het woord.

**Maaike De Vreese (N-VA):** Bedankt voor uw uitgebreid antwoord, minister. Ik ben inderdaad ook heel benieuwd naar de effecten van het nieuwe decreet rond de beroepskaarten, onder andere op deze problematiek. Als het gaat over die beroepskaarten wordt er in deze sector inderdaad toch vaak gewezen op die schijnzelfstandigheid en de oneerlijke concurrentie daardoor. Dan denk ik dat de diensten van de Vlaamse Sociale Inspectie daar inderdaad extra aandacht aan kunnen besteden. Ze kunnen misschien bekijken of ze een aantal extra inspecties kunnen uitvoeren om zo een signaal te geven dat die oneerlijke concurrentie in Vlaanderen echt niet getolereerd wordt. In Brugge zijn er controles gebeurd. Dan is het natuurlijk de taak van de arbeidsauditoraten om die zaken ook snel voor de arbeidsrechtbank te laten komen. Ik denk dat dat soms ook te lang op zich laat wachten. Maar ik denk niet dat u bevoegd bent om op dat vlak onmiddellijk in te grijpen, minister. Ik denk wel dat dat een van de belangrijke factoren is die onze kappers frustreren. Er zijn controles geweest maar die hebben blijkbaar geen onmiddellijk effect gehad.

Maar ik ben blij dat u er zo bij betrokken bent, dat u er zo actief op inzet. Ik zou zeggen: doe zeker zo verder en bekijk nog eens met de diensten van de Vlaamse Sociale Inspectie wat u verder nog kunt doen op dat vlak.

**De voorzitter:** De heer Sintobin heeft het woord.

**Stefaan Sintobin (Vlaams Belang):** Ik weet niet of ik echt blij ben, maar volledigheidshalve wil ik toch melden dat collega De Vreese niet vertelt dat het altijd om allochtone barbierszaken gaat. Inderdaad, ik kan niet spreken voor andere steden, maar ik stel in onze stad Brugge ook maar vast dat er effectief een wildgroei is aan barbierszaken van mensen van allochtone afkomst.

Het zal wel waar zijn dat er controles worden gedaan. Maar ik heb eigenlijk geen onderzoek nodig van om het even wie, en ik heb ook geen bevraging nodig van de kappersverenigingen. Minister, ik stel dagelijks vast wat er gebeurt, onder meer in Brugge. Ik denk dat u vroeger – nu als minister misschien iets minder – toch ook wel regelmatig ging winkelen in bepaalde straten in Brugge, om de Smedenstraat niet te noemen. Die kent u wellicht wel. Wel, die straat is vervreemd en vervuild. En daar komen inderdaad alleen maar allochtone barbierszaken. Ik denk dat er in

de Smedenstraat ondertussen zeven of acht kappers zijn, en dat is een straat van 150 of 200 meter. Stel je voor.

Ik zou u dus ook willen vragen om die controles op te drijven. U zegt dat er controles zijn, maar ik heb in het straatbeeld toch niet de indruk dat er veel verandert. Het gaat mij ook niet alleen om die arbeidskaarten en het feit dat er schijnzelfstandigheid is. Het gaat om de wildgroei.

Ik denk dat we er toch eens over moeten nadenken of we dat beroep van kapper, wat toch een ernstig beroep is, niet op de een of andere manier kunnen beschermen. We moeten hier toch over nadenken. We kunnen bijvoorbeeld lokaal een afstandsregel invoeren, waarbij pas om de 500 meter een barbier of kapper mag zijn. En ook de oneerlijke concurrentie is toch wel verschrikkelijk, minister. Barbierszaken vragen voor een man 10 of 12 euro en na twee minuten ben je buiten. Bij een Vlaamse kapper, die de naam 'kapper' waardig is, betaal je toch snel 20 of 25 euro. Dat is echt oneerlijke concurrentie en ik hoor uit uw antwoord dat daar eigenlijk weinig of niets aan wordt gedaan. Ik hoor veel woorden, maar echte acties om daar paal en perk aan te stellen hoor ik niet echt in uw antwoord.

**Robrecht Bothuyne (CD&V):** Ik wil aangeven dat er in de Smedenstraat inderdaad zeker één allochtone onderneming aanwezig is. Er zijn Kruisemnaren uit mijn dorp die op de hoek met 't Zand een fantastische zaak hebben met Portugese specialiteiten, en die hopen zo snel mogelijk terug open te gaan uiteraard.

**Stefaan Sintobin (Vlaams Belang):** Ook dat zijn allochtonen, natuurlijk.

**Robrecht Bothuyne (CD&V):** Maar het zijn sterke ondernemers, en laat ons vooral sterke ondernemers ondersteunen in deze moeilijke tijden, wat hun oorsprong ook is.

**De voorzitter:** Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** Collega's, toen mevrouw De Vreese zei 'Doe zo verder', dacht ik: dat stond vroeger op mijn rapport met een kus van de juffrouw. Maar toen kwam collega Sintobin, natuurlijk. En hij verbodde mijn mooie zin.

**De voorzitter:** En dat is geen juffrouw.

**Minister Hilde Crevits:** Maar mevrouw De Vreese wel. Voila, ik was aanvankelijk heel blij. Het gaat hier nu over de barbiers. Vrouwen kunnen daar niet naartoe, dus de helft van de samenleving is al uitgesloten.

Maar ik herken in elk geval het probleem, collega Sintobin. Die nota is mijn initiatief geweest, die nota rond de vestigingen hier bij ons in Vlaanderen en de verstrenging, waarover in het parlement is gediscussieerd. Toen ik die heb gelanceerd kwam er ook wel kritiek: waarom vraag je nu een financiële drempel, ook voor de klassieke zaken, en niet voor de innovatieve zaken of start-ups in de techsector? Wel, we doen dat net omdat we willen dat wie naar hier komt ook een solide financiële basis heeft. En we willen situaties uitsluiten die ertoe geleid hebben dat we nu iemand moeten terugsturen naar zijn land van herkomst, omdat er een omzeilingspiste was gebruikt.

Ik heb het trouwens in mijn antwoord aan mevrouw De Vreese gezegd: de controles moeten opgedreven worden, dat is ook absoluut mijn plan. Ik heb aan de hand van het dossier waarover ik u uitleg gaf – zonder namen te noemen – gezegd dat dit het resultaat is van het feit dat we de controles opdrijven.

We werken dus echt voort, en ik zorg ook voor een vernieuwing in de regelgeving. Ik wil het niet lastiger maken, dat is niet mijn intentie. Maar ik wil het wel fair



maken. En ik vind inderdaad dat we een financiële drempel mogen inbouwen voor klassieke zaken, waarvan we er ook heel veel hebben bij ons.

**De voorzitter:** Mevrouw De Vreese heeft het woord.

**Maaike De Vreese (N-VA):** Minister, ik heb in het verleden bij de Dienst Vreemdelingenzaken gewerkt. Ik heb heel nauw samengewerkt met de collega's van de Vlaamse sociale inspectiediensten. Ik zou zeggen: werk daar inderdaad een plan uit. Die mensen zijn inderdaad wel overbevraagd. Die hebben heel wat bevoegdheden en heel wat terreinen waarop nog veel werk te leveren valt. Maar neem contact op met de mensen van de Dienst Vreemdelingenzaken als het gaat over de naleving van beroepskaarten en dergelijke meer. En organiseer die controles op het terrein, samen met alle diensten – lokaal, federaal en Vlaams –, zodat daar zeker en vast ook op het terrein een mooi signaal gegeven wordt.

**De voorzitter:** De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over projecten rond de perceptie van ondernemerschap – 810 (2020-2021)**

**Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne**

**De voorzitter:** De heer Vanryckeghem heeft het woord.

**Kurt Vanryckeghem (CD&V):** Minister, uit het Grote Limburgonderzoek van de Universiteit Hasselt en Het Belang Van Limburg blijkt dat ongeveer de helft van de ondernemers een rolmodel heeft bij de oprichting van zijn of haar onderneming. Een derde daarvan zou zonder dat rolmodel zelfs nooit gaan ondernemen zijn. Familieleden zijn daarbij heel belangrijk. Als er in de familie ondernemers zitten, heeft dat een positieve invloed op het mogelijk zelf ook in de ondernemerswereld stappen.

Daarnaast onderzochten ze ook de invloed van rolmodellen buiten de familie. Uit het onderzoek blijkt dat heel wat ondernemers tegenwoordig heuse mediafiguren geworden zijn. Toch zien we daar de nodige kritische stemmen bij de respondenten. 75 procent van de niet-ondernemers die vinden dat er vaak ondernemers in de media worden opgevoerd, stellen expliciet dat dat hen niet aanwakkert om te ondernemen. Dat wijst op ruimte voor een andere invulling van ondernemende rolmodellen in de media, want er bestaat een significante relatie tussen ondernemerschap in de media en de ondernemersintenties. Een programma als *The Sky is the Limit* is geen realistische weergave van dat ondernemerschap. Laat dat duidelijk zijn.

Wat dat betreft, liggen er kansen voor programma's die een eerlijker beeld van het ondernemerschap tonen. Een eigen zaak uit de grond stampen, is zelden vanaf dag één succesvol. Dat proces gebeurt met vallen en opstaan. Als we die keerzijde durven te tonen, kan dat motiverender werken dan het karikaturale beeld van ondernemerschap dat nu al te vaak wordt opgehangen. Een programma als *Andermans Zaken* van Kamal Kharmach heeft juist wel heel wat positieve gevoelens opgeroepen over het ondernemerschap. Men toont de echte wereld van het ondernemen, de moeilijkheden die ermee gepaard gaan, maar ook de schoonheid van het ondernemen. In het programma *Andermans Zaken* was er dan ook sprake van een intense samenwerking tussen het Neutraal Syndicaat voor Zelfstandigen (NSZ), de Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO), het Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka) en het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO),

organisaties die uitstekend weten wat ondernemen is en die ondernemers ook op de best mogelijke manier kunnen bijstaan.

De huidige coronacrisis kan ook grote gevolgen hebben voor de perceptie die er rond ondernemen hangt. Ondernemers komen nu namelijk vooral in het nieuws met alle moeilijkheden die ze nu ervaren. Ik ben trouwens blij om te lezen dat er in augustus 2020 bijvoorbeeld 32 procent meer ondernemingen zijn opgericht dan in augustus 2019.

Minister, komen er nog projecten die de perceptie rond ondernemen positief kunnen beïnvloeden en op die manier nog extra mensen warm kunnen maken voor de wereld van het heerlijke ondernemen?

**De voorzitter:** Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** Bedankt voor uw interessante vraag, collega Vanryckeghem. En het antwoord is volmondig 'ja'. Sensibilisering en positieve beeldvorming rond ondernemerschap vormen een van de speerpunten van mijn beleid. Met het contract ondernemerschap investeren we over een periode van vier jaar meer dan 5 miljoen euro specifiek in die pijler. Ik hecht daar dus veel belang aan.

We zetten de middelen van VLAIO in op een aantal acties. In beperkte mate zetten we in op een selectie van sensibiliserende evenementen die hun meerwaarde bewezen hebben. Het gaat dan bijvoorbeeld om de Dag van de Ondernemer, de Voka Open Bedrijvendag, de WOMED Award en het programma Women in Tech, om STEM-ondernemerschap bij jonge vrouwen te promoten.

In belangrijke mate zetten we in op initiatieven om jongeren bewust maken van het belang van ondernemen. Daarnaast hebben we sinds de vorige legislatuur ook veel aandacht voor Science, Technology, Engineering and Mathematics (STEM). Dat is een van mijn strijdpunten, en ik deelde die passie ook met mijn toenmalige collega Philippe Muylers.

Ik deel absoluut uw lof voor het programma Andermans Zaken. Er was recent wel een klein incidentje door de rol die de presentator van het programma ging spelen in een campagne van een buitenlandse webwinkel, dat was een beetje vervelend. Ik vind dat de VRT hiermee een mooie invulling geeft aan wat volgens mij een van haar taken is, namelijk dat ondernemerschap ook bij een breed publiek bekend maken. Bij de voorbereiding van dit programma heeft de VRT trouwens ook contact gehad met VLAIO, wat ik zeer waardeer. Wij financieren zulke programma's niet zelf en we gaan dat ook in de toekomst niet doen, maar ik zie dat dit toch op een heel positieve manier opgepikt wordt. Op dat elan, collega Vanryckeghem, willen we graag voortgaan. Dat de winkels daarvoor het best open zijn, staat als een paal boven water.

**De voorzitter:** De heer Vanryckeghem heeft het woord.

**Kurt Vanryckeghem (CD&V):** Ik ben er zeker van dat die 5 miljoen euro die u daarvoor uittrekt, ongetwijfeld goed gependend zal worden. Ik hoop dan ook dat dit kan resulteren in een nog grotere motivatie om in de wereld van het ondernemerschap te stappen.

**De voorzitter:** De heer Gryffroy heeft het woord.

**Andries Gryffroy (N-VA):** Ik wou nog een bijkomende vraag stellen. Het ondernemerschap starten enzovoort, is fantastisch – ik ben zelf ook ondernemer geweest. Maar soms kun je ook botsen tegen de andere kant van het ondernemen, als het minder goed gaat. Dat je dan de ondernemers steunt, draagt ook bij tot een positief imago. Daarvoor hebben we de organisatie Dyzo, die die bedrijven kan

ondersteunen. Dat is zeer belangrijk om die bedrijven weer op het goede spoor te brengen. Uit cijfers blijkt zelfs dat 55 procent van de ondernemingen die Dyzo contacteren, twee jaar later nog aan de slag zijn als ondernemer. We weten dat we in 125.000 euro budget voorzien om de werking van Dyzo te ondersteunen. Hoe gaat u dat nog meer bekend maken bij de ondernemers? Als een ondernemer voelt dat hij daardoor ondersteund wordt, kan dat ook positief zijn.

**De voorzitter:** Mijnheer Gryffroy, ik denk dat uw vraag veeleer bij de volgende vraag om uitleg aansluit dan bij deze, maar goed.

Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** Inderdaad, het antwoord op de vraag van collega Gryffroy staat eigenlijk volledig in mijn voorbereide antwoord op de volgende vraag om uitleg.

**De voorzitter:** Collega's, ik stel voor dat ik dan gewoon de heer Vanryckeghem het woord geef voor zijn volgende vraag om uitleg, tenzij hij nog iets wil zeggen in verband met deze vraag om uitleg.

**Kurt Vanryckeghem (CD&V):** Dat is niet het geval, voorzitter.

**De voorzitter:** De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over psychologische steun voor ondernemers – 812 (2020-2021)**

**Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne**

**De voorzitter:** De heer Vanryckeghem heeft het woord.

**Kurt Vanryckeghem (CD&V):** Uit een enquête van de Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO) en het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO), naar aanleiding van de Dag van de Ondernemer, blijkt dat een op de vijf ondernemers eraan denkt om te stoppen. De onzekerheid is voor veel ondernemers hoog: financieel, maar ook mentaal zitten velen op hun tandvlees. Dit kan in extreme gevallen zelfs een dramatische afloop kennen, zoals recent in Luik met de tragische dood van de veel te jonge kapster Alysson Jardin. Haar verhaal roept vragen op naar psychologische ondersteuning. We mogen niet vergeten dat ondernemers ook maar gewoon mensen zijn, hoezeer we hen ook associëren met flexibiliteit en veerkracht.

Op welke steun, zowel mentaal als psychologisch, kunnen de ondernemers nu reeds rekenen? Minister, bent u ook van plan om naast de financiële steunmaatregelen in het kader van de coronacrisis ook steun te bieden aan onze ondernemers op mentaal vlak?

**De voorzitter:** Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** U wijst met uw vraag op een heel terechte problematiek die we niet uit het oog mogen verliezen. De gezondheidszorg moet inderdaad zijn rol spelen, maar we hebben ook specifiek voor ondernemers een instrument, namelijk Dyzo vzw, die als structurele partner van VLAIO een bijzonder belangrijke rol speelt.

Dyzo vangt ondernemers op die in een moeilijke periode zitten. De eerste doelstelling is om de ondernemer zo snel mogelijk door die moeilijke periode te

krijgen. De dienstverlening van Dyzo is specifiek gericht op de persoonlijke aspecten van de betrokken ondernemer en niet alleen op de financiële of juridische kant van de problematiek. Ik heb trouwens begin deze week nog gesproken op het symposium van Dyzo en ik kan hier alleen maar herhalen dat ik enorm veel bewondering en respect heb voor wat de vrijwilligers van Dyzo, meestal achter de schermen, doen om collega-ondernemers uit de nood te helpen.

Naast Dyzo biedt bijvoorbeeld ook Liantis, een van de onderaannemers actief in ons contract ondernemerschap, een waardevol individueel coachingtraject aan dat specifiek in mentale en psychologische begeleiding voorziet voor onze ondernemers.

De overheid probeert zoveel mogelijk een ondersteunende partner te zijn voor de ondernemers. De coronacrisis heeft tot gevolg dat VLAIO bij ondernemers veel bekender is geworden. Het slechte heeft dus ook altijd een andere kant, namelijk die bekendheid. Dat betekent dat niet alleen VLAIO zelf, maar ook de structurele partners ondernemerschap, Flanders DC, met de steun van de 1700-lijn binnen de Vlaamse overheid bekender zijn geworden.

Binnen het aanbod ondernemerschap zijn er werkvormen, zoals de lerende netwerken bedrijfsvoering, waar ondernemers gedurende vijf tot tien bijeenkomsten per jaar ervaringen uitwisselen. Uiteraard speelt ook de ervaringsuitwisseling rond corona vandaag een belangrijke rol. Ik geloof persoonlijk sterk in de waarde van die initiatieven, die vandaag gelukkig digitaal veelal kunnen blijven doorgaan. Je moet met lotgenoten kunnen spreken die kunnen meepraten over de moeilijkheden waarmee een ondernemer nu wordt geconfronteerd. Eigenlijk geldt voor bijna alle begeleidingsvormen binnen ons contract ondernemerschap dat we een klankbord moeten zijn voor de ondernemer.

We hebben naar aanleiding van de coronacrisis de jaarlijkse steun aan Dyzo tijdelijk substantieel verhoogd van 585.000 euro naar 710.000 euro, dus met 125.000 euro. Die bijkomende middelen moeten Dyzo in staat stellen om haar capaciteit te verhogen en haar website te vernieuwen met het oog op een versnelde toegang tot de juiste informatie. Ik zal er verder ook over blijven waken dat Dyzo, in het kader van de relance en de brexit, blijft beschikken over de middelen die nodig zijn om haar opdracht te realiseren.

Verder zal ik met hen bekijken hoe we met alle partners in het contract ondernemerschap structureel kunnen inzetten op meer psychologische ondersteuning. Ik zie daarvoor drie concrete pistes. Ten eerste is het in elk gesprek dat men als dienstverlener heeft, ongeacht de context, belangrijk te polsen naar de persoon zelf. 'Oe is 't?', zoals ze in West-Vlaanderen zeggen. Ten tweede hebben we voor het coachingstraject van Liantis tijdens de eerste lockdown het inschrijvingsgeld voor de ondernemer kwijtgescholden, wat de drempel heeft verlaagd. Ten derde denk ik dat we moeten bekijken of onze partners die lerende netwerken bedrijfsvoering of peterschapsprojecten organiseren, ook corona als subthema, en dan met name mentale begeleiding, kunnen opnemen in hun traject. Ook via die kanalen kan men steun krijgen.

Uit de bevraging die ik ons Steunpunt Ondernemen en Regionale Economie (STORE) naar aanleiding van de coronacrisis heb laten uitvoeren, bleek dat onze jonge ondernemers zichzelf in juli en augustus 2020 nog een zeer hoge score gaven qua veerkracht, namelijk 5,4 op 7. Concreet betekent dat dat zij na de eerste coronagolf aangaven zich goed te kunnen redden. Dit schetst voor mij een vrij hoopvol beeld van de weerbaarheid van onze ondernemers, maar die tweede golf kwam zeer onverwacht. Ik maak me dan ook wat zorgen over hoe het vandaag met die weerbaarheid gesteld is.

**De voorzitter:** De heer Vanryckeghem heeft het woord.

**Kurt Vanryckeghem (CD&V):** Het antwoord van de minister volstaat.

**De voorzitter:** De heer Annouri heeft het woord.

**Imade Annouri (Groen):** Dyzo levert inderdaad belangrijk werk en het is goed dat u dat opvolgt en ondersteunt. Uw laatste opmerking is zeer terecht, namelijk dat die tweede golf zorgt voor een extra mentale impact. We merken dat ook in onze eigen omgeving, laat staan bij zelfstandige ondernemers die alweer een harde noot te kraken hebben.

Los van de middelen die Dyzo heeft in het kader van de relance en de brexit, is het belangrijk dat mensen weten dat de dingen bespreekbaar moeten zijn en dat het oké is om over zulke dingen te praten. Moeten de campagnes ten aanzien van die ondernemers niet worden opgevoerd? Worden daar extra stappen gezet? Het taboe om over zulke zaken te praten kan leiden tot ongelooflijke drama's, zoals het geval in Luik waar de heer Vanryckeghem naar heeft verwezen.

Gaat er voldoende aandacht naar de campagne, de brug extra, het bespreekbaar maken om mensen over de drempel te trekken om effectief de stap te zetten naar Dyzo?

**De voorzitter:** Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** Dit is een zeer terechte vraag, collega Annouri. Ik heb daarnet drie pistes opgesomd waarvan ik vind dat we ze moeten verdiepen. Een van de pistes is net dat bij elke dienstverlening die wordt aangeboden, ook wordt gevraagd hoe het met die persoon gaat. Dat persoonlijk gesprek is belangrijk om te wennen aan het feit dat het heel normaal is dat daarover raad wordt gevraagd. Ik zal er ook voor zorgen dat alle partners in het contract ondernemerschap daarbij worden betrokken. Zij moeten ook de reflex hebben om door te verwijzen wanneer dat nodig is, net om die rol van Dyzo meer tot volle wasdom te laten komen. Dit is een terechte opmerking, maar we maken er werk van.

**De voorzitter:** De vraag om uitleg is afgehandeld.